

UNIVERZA V LJUBLJANI

PRAVNA FAKULTETA

NOVA PRAVNA UREDITEV RAZVEZE ZAKONSKE
ZVEZE

MAGISTRSKO DIPLOMSKO DELO

DOMEN DRAB

Mentorica: prof. dr. Barbara Novak

Ljubljana, januar 2020

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici, prof. dr. Barbari Novak, za strokovno pomoč in nasvete pri izdelavi magistrskega diplomskega dela.

Hvala tudi vsem ostalim, ki ste me tekom študija spodbujali in mi stali ob strani.

KAZALO VSEBINE:

POVZETEK	4
ABSTRACT	5
1. UVOD	6
2. SPLOŠNO O PRAVNI UREDITVI RAZVEZE ZAKONSKE ZVEZE	6
3. PREDHODNO SVETOVANJE.....	7
4. SPORAZUMNA RAZVEZA ZAKONSKE ZVEZE.....	11
5. RAZVEZA ZAKONSKE ZVEZE ZARADI NEVZDRŽNOSTI.....	14
6. SPORAZUMNA RAZVEZA PRED NOTARJEM	18
7. RAZMERJA MED RAZVEZANIMA ZAKONCEMA	21
7.1. PREŽIVNINSKA RAZMERJA.....	22
7.2. PREMOŽENJSKA IN DRUGA RAZMERJA.....	26
7.2.1. DELITEV SKUPNEGA PREMOŽENJA	26
7.2.2. VRNITEV DARIL	26
7.2.3. STANOVANJSKO VARSTVO.....	27
8. PRAVNA UREDITEV RAZVEZE ZAKONSKE ZVEZE V NEKATERIH TUJIH DRŽAVAH 28	
8.1. NEMČIJA.....	28
8.2. ITALIJA	30
8.3. ŠPANIJA.....	32
9. SKLEP.....	34
10. SEZNAM LITERATURE.....	36
11. PRAVNI PREDPISI.....	36
12. SPLETNI VIRI.....	37

POVZETEK

Razveza zakonske zveze je ena izmed oblik prenehanja zakonske zveze. Nova pravna ureditev razveze zakonske zveze v Družinskem zakoniku ureja tri načine razveze. Sporazumni razvezi zakonske zveze in razvezi zakonske zveze zaradi nevzdržnosti, o katerih odloči sodišče in ki ju je poznal že predhodnik Družinskega zakonika, je dodana možnost sporazumne razveze zakonske zveze pred notarjem. Zakonca se lahko razvežeta pred notarjem le, če nimata skupnih otrok, nad katerimi izvršujeta starševsko skrb in če se uspeta sporazumeti o vseh bistvenih vprašanjih, ki se postavijo ob razvezi.

Po razvezi zakonske zveze morata zakonca razdeliti skupno premoženje, v kolikor ga nista že v postopku razveze. Zakonec mora vrniti darila, ki jih je prejel v času trajanja zakonske zveze, če jih drugi zakonec (darovalec) zahteva nazaj in niso bila v sorazmerju z njegovim premoženjskim stanjem. Zakonec ima po razvezi ob določenih pogojih tudi pravico do preživnine in stanovanjskega varstva.

Slovenija je z ureditvijo sporazumne razveze zakonske zveze pred notarjem storila pomemben korak k razbremenitvi družinskih sodišč. Podobne ukrepe vidimo tudi v nekaterih drugih evropskih državah.

KLJUČNE BESEDE: razveza zakonske zveze, sporazumna razveza, razveza zaradi nevzdržnosti, sporazumna razveza pred notarjem, pravna razmerja po razvezi, razveza v tujini

ABSTRACT

Divorce is one of the forms of marriage dissolution. The new divorce law as regulated in Family Code offers three types of divorce. The uncontested divorce and the contested divorce are two types of divorce where the court makes a final decision. These two types of divorce were already known to the predecessor of the Family Code. There is also a third type. Under certain conditions, spouses can take advantage of the uncontested divorce in front of the notary. This is only possible if they don't have common children with parental care over them and if they manage to reach a decision as to the terms of the divorce.

The spouses need to divide marital property after divorce if they haven't done that already during the divorce process. One of the spouses must return any gifts given to him by another spouse during the time of their marriage if another spouse wants them back and the gifts that were given were not in proportion to his/her financial situation. If certain conditions are met, spouse also has a right to spousal support and is a subject to matrimonial home right.

By uncontested divorce in front of the notary, Slovenia has made an important step towards reducing family courts overload. There are similar actions taken in some other European countries.

KEYWORDS: divorce, uncontested divorce, contested divorce, uncontested divorce at notary, legal relationships after divorce, divorce abroad

1. UVOD

V letu 2018 je po podatkih statističnega urada Republike Slovenije sklenilo zakonsko zvezo 7256 parov, kar je okrog 700 parov več, kot je bilo povprečje v zadnjih 10 letih in največ po letu 1999. Kljub temu je iz podatkov razvidno, da njihovo število na dolgi rok upada, saj je bilo pred nekaj desetletji sklenjenih zakonskih zvez še enkrat več kot danes.¹ Na drugi strani se število razvez zakonske zveze v zadnjih desetletjih ne spreminja prav dosti. V letu 2018 se je razvezalo 2347 parov, kar predstavlja skoraj tretjino sklenjenih zakonskih zvez.²

Dne 15. aprila 2019 se je začel uporabljati Družinski zakonik (Uradni list RS, št. 15/17, 21/18, 22/19, 67/19 – v nadaljevanju: DZ), ki je nasledil Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Uradni list RS, št. 69/04, 101/07, 90/11, 84/12, 82/15, 15/17, 30/18 – v nadaljevanju: ZZZDR). Prinesel je mnoge novosti, nekatere tudi na področju razveze zakonske zveze. Zakonca se po novem lahko razvežeta ne le pred sodiščem, temveč tudi pred notarjem, če so za to izpolnjeni pogoji, ki jih določa zakon. V magistrski diplomski nalogi so v prvem delu (poglavja 2 do 6) podrobneje predstavljeni trije načini razveze zakonske zveze, ki jih ureja DZ. V nadaljevanju so obravnavana razmerja med zakoncema po razvezi zakonske zveze (7. poglavje), kot jih določa DZ. Temu sledi še pregled nekaterih tujih pravnih ureditev razveze zakonske zveze (8. poglavje), pri čemer je poudarek na postopkih razveze zakonske zveze brez sodelovanja sodišča. Ti postajajo vse bolj priljubljeni, saj so preprostejši in hitrejši od sodnega postopka, hkrati pa razbremenjujejo sodišča.

2. SPLOŠNO O PRAVNI UREDITVI RAZVEZE ZAKONSKE ZVEZE

DZ ureja tri načine razveze zakonske zveze: sporazumno razvezo zakonske zveze, razvezo zakonske zveze zaradi nevzdržnosti ter sporazumno razvezo zakonske zveze pred notarjem. Prva dva načina razveze je, z nekaterimi razlikami, urejal že ZZZDR (64. in 65. člen ZZZDR)

---

¹ Osnovni podatki o sklenitvi zakonskih zvez, dostopno na: https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/10_Dem_soc/10_Dem_soc__05_prebivalstvo__34_Poroke__05_05M10_poroke-SL/05M1002S.px/table/tableViewLayout2/ (1.12.2019).

² Osnovni podatki in kazalniki o razvezah zakonskih zvez, dostopno na: https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/10_Dem_soc/10_Dem_soc__05_prebivalstvo__36_Razveze__05_05M3002S.px/table/tableViewLayout2/ (1.12.2019).

in potekata pred sodiščem, medtem ko je sporazumna razveza zakonske zveze pred notarjem povsem nov institut.

Sporazumna razveza zakonske zveze in razveza zakonske zveze zaradi nevzdržnosti, ki ju je urejal ZZZDR, sta potekali v skladu s pravili Zakona o pravnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07, 45/08, 45/08, 111/08, 57/09, 12/10, 50/10, 107/10, 75/12, 40/13, 92/13, 10/14, 48/15, 6/17, 10/17, 16/19 – v nadaljevanju: ZPP) za zakonske spore (406. do 421. člen ZPP). Za začetek postopka sporazumne razveze zakonske zveze sta morala zakonca na sodišče vložiti predlog za razvezo. Zaradi nevzdržnosti zakonske zveze je postopek razveze lahko začel tudi samo eden od zakoncev in sicer s tožbo za razvezo zakonske zveze. Za to vrsto razveze najdemo ponekod tudi izraz 'razveza zakonske zveze na tožbo'.³ Takšno poimenovanje je bilo uporabno in se je bržkone pojavilo iz praktičnih razlogov, saj je bilo tako mogoče hitreje razločiti, za kateri način razveze gre. Za razliko od na prvi pogled dokaj nevtralnega izraza 'razveza zakonske zveze' je bila omemba tožbe tista ključna beseda, ki smo jo hitro povezali z načinom razveze zakonske zveze, kjer se zakonca nista uspela sporazumeti o bistvenih vprašanjih, ki zadevajo razvezo. Danes si na ta način ne moremo več pomagati, kajti postopek razveze zakonske zveze se v nobenem primeru ne začne več s tožbo. Zakonske spore, ki jih je v preteklosti ZPP urejal v posebnem poglavju, je zakonodajalec prestavil v nov Zakon o nepravdnem postopku (Uradni list RS, št. 16/19 – v nadaljevanju: ZNP-1), ki je začel veljati 15. aprila 2019, torej na isti dan, kot se je prenehal uporabljati ZZZDR in se je začel uporabljati DZ. Sprememba iz pravnega v nepravdni postopek pomeni, da se zdaj v obeh primerih razveze pred sodiščem, tako pri sporazumni razvezi zakonske zveze kot tudi razvezi zakonske zveze zaradi nevzdržnosti postopek začne na predlog. Če gre za sporazumno razvezo, mora biti podan predlog obeh zakoncev. V kolikor ni sporazuma med njima, je dovolj predlog enega od zakoncev (tretji in četrti odstavek 81. člena ZNP-1).

3. PREDHODNO SVETOVANJE

DZ določa, da se morata zakonca, preden vložita na sodišče predlog za sporazumno razvezo ali predlog za razvezo zakonske zveze zaradi nevzdržnosti, udeležiti predhodnega svetovanja pri centru za socialno delo (v nadaljevanju: CSD; prvi odstavek 200. člena DZ).

---

³ Novak B., 2017, str. 98 in tudi na URL: <https://www.odvetnica-zagar.si/sporazumna-razveza> (1.12.2019).

Izvajanje predhodnega svetovanja podrobneje ureja Pravilnik o izvajanju predhodnega svetovanja (Uradni list RS, št. 21/19 – v nadaljevanju: PIPS).

Predhodno svetovanje je nov institut, ki ga je uvedel DZ, podoben svetovalnemu razgovoru, ki ga je poznal ZZZDR, le da je zastavljen širše, saj se ne uporablja le pri razvezi zakonske zveze in ne le za zakonca, ampak se ga lahko udeležijo tudi zunajzakonski partnerji (drugi odstavek 201. člena DZ). Uporablja se tudi kot svetovanje staršema pred vložitvijo predloga za začetek postopka o varstvu in vzgoji otroka, o preživljanju, o njegovih stikih z njima ali o vprašanih izvajanju starševske skrbi, ki bistveno vplivajo na otrokov razvoj in pa za starša, druge osebe, s katerimi je otrok družinsko povezan in nanje osebno navezan in otroka, ki nameravajo vložiti predlog za začetek postopka o otrokovih stikih z drugimi osebami (1. člen PIPS).

Namen predhodnega svetovanja v zakonskih sporih je, da se strokovni delavec CSD najprej seznani z razlogi, ki so zakonca pripeljali do njune odločitve za vložitev predloga za razvezo zakonske zveze, nato pa jima pomaga ugotoviti, ali so njihovi odnosi res skrhani do te mere, da je zakonska zveza vsaj za enega od njiju nevzdržna, ali pa obstaja možnost za ohranitev njune zakonske zveze (drugi odstavek 200. člena DZ in 4. člen PIPS). To je namreč v večini primerov, ne pa vedno, v največjo korist otrok, kajti družina z obema staršema velja kot najboljše okolje za vzgojo otrok.

Kljub temu, da predhodno svetovanje v marsičem spominja na prejšnji institut svetovalnega razgovora, se mi zdi, da je DZ s predhodnim svetovanjem napravil pomemben korak naprej. ZZZDR je namreč določal, da se svetovalni razgovor opravi šele, ko je že bil na sodišče vložen predlog za sporazumno razvezo ali tožba za razvezo zakonske zveze (68. člen ZZZDR). DZ pa je institut predhodnega svetovanja umestil pred vložitvijo predloga zakonca za razvezo oziroma zakoncev za sporazumno razvezo zakonske zveze. Ta čas je po mojem mnenju bolj primeren za zakonca, da še enkrat premislita ali želita zares začeti postopek razveze, kot pa po vložitvi predloga. Ureditev po ZZZDR je bila tudi v nasprotju sama s sabo, kajti zakonca oziroma zakonec sta se morala najprej obrniti na sodišče s predlogom oziroma tožbo, s čimer sta jasno izrazila voljo po nameravani razvezi, nato pa sta se udeležila svetovalnega razgovora, kjer ju je strokovni delavec CSD med drugim pozval, naj še enkrat razmislita, če res želita nadaljevati s postopkom razveze. Zato je odločitev zakonodajalca, da se predhodno svetovanje po DZ opravi še preden se zakonca obrneta na sodišče, veliko bolj smiselna. Hkrati je takšna ureditev za zakonca prijaznejša, saj imata tako vedno, kadar se jima

v zakonski zvezi pojavijo težave, ki bi lahko pripeljale do odločitve za razvezo zakonske zveze, pa morda še nista povsem prepričana o razvezi in posledicah, ki bi jih ta prinesla zanju, na voljo predhodno svetovanje in s tem strokovno svetovanje na CSD. Pred tem pa se jima ni treba obremenjevati s pisanjem in pošiljanjem predloga za (sporazumno) razvezo na sodišče, kot je to veljalo v ZZZDR, ampak se na tej točki osredotočita le na reševanje svojih težav. Zdajšnja ureditev je tudi bolj prijazna do sodišč. Prej so namreč morala sodišča po prejemu predloga za sporazumno razvezo ali tožbe za razvezo zakonske zveze poslati predlog ali tožbo na CSD, da je ta opravil svetovalni razgovor. S tem so imela sodišča več dela, včasih celo nepotrebne, če sta se nato na svetovalnem razgovoru zakonca odločila, da ne bosta nadaljevala s postopkom razveze. Po DZ pa se, kot že rečeno, postopek predhodnega svetovanja odvije še preden vložita zakonca predlog za sporazumno razvezo oziroma en zakonec vloži predlog za razvezo zaradi nevzdržnosti zakonske zveze. Zato sodišče, če si zakonca premislita in ne nadaljujeta s postopkom razveze, nikoli ne bo prejelo predloga za razvezo. To pripomore k razbremenitvi sodišč. Na sodišče bodo tako prispeli predlogi za razvezo zakonske zveze le tistih zakoncev, ki so že opravili fazo predhodnega svetovanja in so prepričani, da res želijo svojo zakonsko zvezo razvezati.

Zakonca morata za začetek postopka pred CSD nanj nasloviti predlog za predhodno svetovanje. Strokovni delavec centra za socialno delo pošlje vabilo na predhodno svetovanje najpozneje 14 dni po prejemu njunega predloga za predhodno svetovanje, zakoncema pa mora ostati najmanj osem dni od prejema vabila za pripravo (prvi in drugi odstavek 3. člena PIPS). Predhodno svetovanje opravi center za socialno delo najkasneje v 60 dneh po prejemu predloga za predhodno svetovanje (prvi odstavek 11. člena PIPS). Predhodnega svetovanja se morata zakonca udeležiti osebno, brez pooblaščenec. Za izvedbo predhodnega svetovanja zadostuje, da se ga udeleži eden od zakoncev, strokovni delavec CSD pa v zapisniku navede, katera oseba se svetovanja ni udeležila in razloge njene neudeležbe, če so mu znani (tretji odstavek 204. člena DZ).⁴ Takšna ureditev zakonodajalca je logična, saj bi v nasprotnem primeru lahko en zakonec do onemoglosti izigraval drugega s tem, da se ne bi udeleževal predhodnega svetovanja in mu tako onemogočal, da bi prišel do zapisnika o opravljenem predhodnem svetovanju, brez katerega ne bi mogel začeti postopka razveze pred sodiščem. Včasih se namreč eden od zakoncev predhodnega svetovanja ne udeleži, ker noče razveze ali pa je z drugim zakoncem v slabih odnosih in noče imeti stikov z njim.

---

⁴ Če imata zakonca namen na sodišče vložiti predlog za sporazumno razvezo zakonske zveze, se morata predhodnega svetovanja obvezno udeležiti oba. V nasprotnem primeru bo sodišče njun predlog zavrglo (83. člen ZNP-1).

Če se predhodnega svetovanja udeležita oba zakonca in se pokaže možnost, da se zakonska zveza ohrani, strokovni sodelavec seznaniti zakonca z možnostjo udeležbe na strokovnem svetovanju z namenom ohranitve zakonske zveze. Strokovno svetovanje izvaja center za socialno delo (prvi in tretji odstavek 201. člena DZ). Takšno svetovanje je brezplačno in ni obvezno. Zakonca se prostovoljno odločita, ali se ga želita udeležiti ali pa se bosta sama potrudila, da bo zakonska zveza živela naprej. Strokovno svetovanje paru se izvaja individualno ali v skupini. Zakoncema se skuša pomagati rešiti težave, s katerimi se soočata, in izboljšati njun odnos (5. člen PIPS).

Če se v predhodnem svetovanju ali po njegovi izvedbi pokaže, da med zakoncema ni možnosti za ohranitev zakonske zveze oziroma da je ta za vsaj enega od zakoncev nevzdržna, strokovni delavec seznaniti zakonca s posledicami, ki nastanejo z razvezo zakonske zveze zanju in za njuno družinsko skupnost, ter preveri, ali obstaja med zakoncema sporazum glede vseh bistvenih vprašanj, ki se nanašajo na njune skupne otroke. Gre za vprašanja varstva in vzgoje otroka, preživljanja ter stikov. Strokovni delavec staršema pojasni, da ima za otroka sporazumno urejanje teh razmerij pozitiven vpliv. Sporazume glede teh vprašanj, ki sta jih starša morebiti že sestavila, strokovni delavec pregleda in jih oceni predvsem z vidika koristi otroka. Če meni, da vsebina sporazuma ni v skladu s koristjo otroka, mora starša na to opozoriti. Staršema lahko tudi pomaga, da oblikujeta nov, primernejši sporazum (prvi in drugi odstavek 6. člena PIPS). Starša ne prideta vedno na CSD že s sklenjenimi sporazumi, odločena za sporazumno razvezo zakonske zveze. Dostikrat so na tej točki vprašanja glede njunih otrok še odprta, pa jima ravno postopek predhodnega svetovanja pomaga, da glede teh dosežeta sporazum. Zakoncema, ki se nista sporazumela sama, pri sklenitvi sporazuma pomaga strokovni delavec. V postopku predhodnega svetovanja mora strokovni delavec vedno seznaniti zakonca tudi z namenom in postopkom mediacije (prvi odstavek 9. člena PIPS). Mediacijo ponuja, kot neke vrste nadaljevanje tega predhodnega svetovanja, že CSD. Vseeno pa se starša lahko odločita, da se bosta udeležila mediacije pri drugih izvajalcih, denimo pri sodišču pridruženi mediaciji ali pa pri zasebnih ponudnikih. Na podlagi soglasja zakoncev se postopek predhodnega svetovanja nadaljuje s postopkom mediacije (drugi odstavek 9. člena PIPS). Strokovni delavec si mora prizadevati, da se starša, ki še nista sklenila sporazumov glede otrok, vsaj o katerem od teh vprašanj sporazumeta.

Zakoncema se ni treba udeležiti predhodnega svetovanja, če nimata skupnih otrok, nad katerimi imata starševsko skrb, če je eden od zakoncev nerazsoden, če ima eden od zakoncev

neznano prebivališče ali je pogrešan, ter če eden ali oba zakonca živita v tujini (prvi odstavek 200. člena DZ).

O opravljenem predhodnem svetovanju strokovni delavec sestavi zapisnik, iz katerega je razvidno, da sta se predhodnega svetovanja udeležila zakonca, ki nameravata vložiti predlog za sporazumno razvezo zakonske zveze ali predlog za razvezo zakonske zveze zaradi nevzdržnosti (drugi odstavek 204. člena DZ). Če sta zakonca v postopku predhodnega svetovanja sklenila sporazum o varstvu in vzgoji otrok, o njihovih stikih in preživljanju, se mora strokovni delavec v zapisniku tudi opredeliti do teh sporazumov in oceniti, ali je predlog zakoncev v otrokovo korist. Vsaka stranka prejme svoj izvod zapisnika, enega pa obdrži CSD (drugi in tretji odstavek 10. člena PIPS).

4. SPORAZUMNA RAZVEZA ZAKONSKE ZVEZE

Po opravljenem predhodnem svetovanju zakonca, ki ne želita več ohranjati življenjske skupnosti, vložita na pristojnem okrožnem sodišču predlog za sporazumno razvezo zakonske zveze (drugi odstavek 10. člena in četrti odstavek 81. člena ZNP-1). Razlogov, zakaj ne želita več živeti skupaj, jima ni treba navajati. Pri tem morata oba soglašati z razvezo, prav tako pa se morata sporazumeti glede vseh bistvenih vprašanj, ki se ob razvezi postavijo glede njiju in njunih skupnih otrok (96. člen DZ). Sodišču morata predložiti sporazume o:

1. varstvu in vzgoji – starša se lahko sporazumeta, da tudi po razvezi nadaljujeta s skupnim varstvom in vzgojo otrok, da so vsi otroci v varstvu in vzgoji pri enem od njiju ali pa da so eni otroci pri enem, drugi pa pri drugem od staršev. Sporazum, ki ga starša skleneta, mora zasledovati otrokovo korist (prvi odstavek 138. člena DZ). V primeru sporazuma o skupnem varstvu in vzgoji mora ta vsebovati tudi odločitev o stalnem prebivališču otroka, o tem, kateremu od staršev se vročajo pošiljke za otroka in o preživljanju otroka (139. člen DZ).⁵
2. preživljanju otrok in
3. stikih staršev z otroki – otrok ima pravico do stikov z obema od staršev, prav tako pa imata oba od staršev pravico do stikov z otrokom. S stiki se zagotavljajo koristi otroka (prvi odstavek 141. člena DZ).

---

⁵ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 301.

Tem sporazumom morata zakonca dodati še v obliki izvršljivega notarskega zapisa sklenjene sporazume:

1. o delitvi skupnega premoženja – v sporazumu mora biti naveden obseg premoženja ter določeni deleži zakoncev na tem premoženju in način delitve. Lahko se izkaže, da zakonca nimata skupnega premoženja. Tudi v tem primeru mora notar sestaviti notarski zapis, ki vsebuje ugotovitev zakoncev, da nimata skupnega premoženja. Morda ga nista ustvarila, morda sta ga že predhodno razdelila ali pa sta s pogodbo o urejanju premoženjskopравnih razmerij izbrala režim ločenega premoženja.⁶ Zakonca lahko že prej, pred sklenitvijo zakonske zveze ali med njenim trajanjem, pri notarju skleneta pogodbo o urejanju premoženjskopравnih razmerij za primer razveze zakonske zveze, s katero določita, kako se bo ob razvezi delilo premoženje (85. člen DZ). DZ nalaga zakoncema, da takšno pogodbo skleneta v obliki notarskega zapisa,⁷ ne zahteva pa izvršljivega notarskega zapisa (drugi odstavek 64. člena DZ). Vseeno se lahko zakonca dogovorita, da se njun sporazum zapiše v obliki izvršljivega notarskega zapisa (4. člen Zakona o notariatu – Uradni list RS, št. 2/07, 33/07, 45/08, 91/13 – v nadaljevanju: ZN). To jima koristi v primeru, če se želita sporazumno razvezati, kajti DZ v 96. členu zahteva sporazum o delitvi skupnega premoženja v obliki izvršljivega notarskega zapisa. Če pogodba o urejanju premoženjskopравnih razmerij, s katero sta zakonca uredila premoženjska vprašanja za primer razveze, ni zapisana v obliki izvršljivega notarskega zapisa, morata zakonca, da zadostita zahtevi DZ, še enkrat k notarju, da ta sestavi sporazum v obliki izvršljivega notarskega zapisa. Tega pa jima ni treba storiti, če nimata skupnega premoženja, kajti v tem primeru ni česa izvršiti.
2. o tem, kdo od zakoncev, ki sta živel v najetem stanovanju, ostane ali postane najemnik stanovanja.
3. o preživljanju zakonca, ki nima sredstev za življenje in brez svoje krivde ni zaposlen – tak sporazum lahko skleneta že ob sklenitvi zakonske zveze, med njenim trajanjem ali ob razvezi (prvi odstavek 101. člena DZ).

Zakonca morata zgoraj omenjenim sporazumom glede njiju in njunih skupnih otrok priložiti tudi zapisnik centra za socialno delo o opravljenem predhodnem svetovanju. Če

---

⁶ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 311.

⁷ Tovrstne pogodbe morajo biti vpisane v register pogodb o ureditvi premoženjskopравnih razmerij, ki ga vodi Notarska zbornica Slovenije.

sodišče ugotovi, da se zakonca predhodnega svetovanja nista udeležila, njun predlog za sporazumno razvezo zavrže (83. člen ZNP-1).

Sodišče mora prejeto vlogo poslati na CSD, ki na njeni podlagi izdela mnenje o tem, ali je s sporazumi dobro poskrbljeno za korist otrok. Svoje mnenje CSD pošlje sodišču.⁸ To nato določi datum obravnave in pošlje vabila predlagateljema. Javnost je v tem postopku izključena (43. člen ZNP-1). V primeru, da se zakonca naroka ne udeležita ali če kdorkoli od njiju med postopkom odstopi od predloga za sporazumno razvezo zakonske zveze, sodišče postopek ustavi (peti odstavek 81. člena ZNP-1). Če prideta na sodišče oba zakonca, sodišče na glavni obravnavi ugotavlja, ali je s sporazumom zakoncev primerno poskrbljeno za varstvo, vzgojo in preživljanje skupnih otrok ter za stike med otroki in starši v skladu s koristjo otrok. Pri tem se opre na mnenje, ki ga je podal CSD. Upoštevati mora tudi otrokovo mnenje, ki ga je otrok izrazil sam ali po osebi, ki ji zaupa in jo je sam izbral (t.i. otrokov zaupnik), če je sposoben razumeti pomen in posledice svojega mnenja (prvi odstavek 143. člena DZ). Če sodišče ugotovi, da kateri od sporazumov zakoncev ni v skladu s koristjo otrok, ga ne sme nadomestiti s svojo odločitvijo. Sodišče pri sporazumni razvezi namreč ne odloča, ampak mora pozvati starša na spremembo sporazuma, sicer predlog za sporazumno razvezo zavrne. Starša lahko poskusita kasneje z novim predlogom za sporazumno razvezo ali pa, če se ne uspeta sporazumeti, eden od njiju vloži predlog za razvezo zakonske zveze zaradi nevzdržnosti.⁹

Če sodišče oceni (in to potrjuje tudi mnenje, ki ga poda center za socialno delo), da so sporazumi zakoncev v korist njunih otrok, predlogu za sporazumno razvezo ugotovi. Sodišče v tem primeru izda sklep, s katerim razveže zakonsko zvezo in vanj vnese tudi sporazume zakoncev o varstvu, vzgoji in preživljanju njunih skupnih otrok ter o stikih zakoncev s skupnimi otroki (prvi odstavek 85. člena ZNP-1).

Če eden od zakoncev po vložitvi predloga za sporazumno razvezo umre, smejo njegovi dediči v šestih mesecih nadaljevati začetni postopek s predlogom, naj sodišče ugotovi, da je bil predlog za sporazumno razvezo zakonske zveze utemeljen (prvi in drugi odstavek 84. člena ZNP-1).

Novela Zakona o matičnem registru (Uradni list RS, št. 11/11, 67/19, v nadaljevanju: ZMatR), ki je pred kratkim stopila v veljavo, je črtala določbo tretjega odstavka 96. člena DZ,

---

⁸ Sporazumna razveza, dostopno na URL: <https://nasodiscu.si/locitev#sporazumna-razveza> (1.12.2019).

⁹ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 305.

po katerem je moralo sodišče v roku 8 dni po izdaji sklepa, njegov prepis poslati upravni enoti za vpis v matični register. Ureditev je bila namreč že od samega začetka podvržena kritikam, saj je zakon določal, da rok osmih dni teče od izdaje sklepa in ne od njegove pravnomočnosti. To je pomenilo, da je matičar, razen v primerih, ko sta se zakonca odpovedala pritožbi, v matični register vpisal razvezo, še preden je ta postala pravnomočna. Takšen vpis je bil opravljen pod odložnim pogojem, če bo zakonska zveza razvezana. Vpisovanje dejstev v matični register pod odložnim pogojem ni primerno in je v nasprotju z njegovim namenom. Sodišča so zato ubrala začasno rešitev in niso spoštovala roka osmih dni, pač pa so s pošiljanjem prepisa sklepa počakala, da je ta postal pravnomočen.¹⁰ Danes teh težav ni več. Sodišča se ravnavajo skladno s splošno določbo ZMatR, po kateri morajo prepis sklepa, s katerim je bila zakonska zveza razvezana, posredovati pristojnemu organu v petnajstih dneh od dneva njegove pravnomočnosti (prvi odstavek 20. člena ZMatR).

Sklep, s katerim sodišče razveže zakonsko zvezo na podlagi predloga zakoncev za sporazumno razvezo, se lahko izpodbija samo zaradi bistvenih kršitev določb postopka, ker je zakonec pristal na vložitev predloga v zmoti ali pod vplivom sile ali zvijače ter kadar niso bili izpolnjeni zakonski pogoji za razvezo zakonske zveze na podlagi predloga za sporazumno razvezo (86. člen ZNP-1). Zakonec lahko vloži pritožbo v 30 dneh od vročitve prepisa sklepa. Po poteku tega roka postane sklep o razvezi zakonske zveze pravnomočen (33. člen ZNP-1).

5. RAZVEZA ZAKONSKE ZVEZE ZARADI NEVZDRŽNOSTI

Če je zakonska zveza nevzdržna in zakonca ne soglašata z razvezo ali z vprašanji glede njunih skupnih otrok,¹¹ sme vsak zakonec pred sodiščem predlagati razvezo zakonske zveze (prvi odstavek 98. člena DZ). Predlog za razvezo mora zakonec poslati na pristojno okrožno sodišče¹² in v njem navesti razvezni razlog. Ta je v DZ samo eden in sicer enak, kot je bil že prej v ZZZDR, to je nevzdržnost zakonske zveze. Razlogi za nevzdržnost so različni, najpogosteje pa zakonci navajajo spremembe v odnosu, nezvestobo, psihično in fizično nasilje, zasvojenost, odtujenost zakoncev. Zadostuje, da je zakonska zveza nevzdržna za

---

¹⁰ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 305-306.

¹¹ Gre za vprašanja varstva in vzgoje otrok, njihovega preživljanja ter stikov z otroki.

¹² Krajevno pristojno je sodišče, na območju katerega ima bivališče zakonec, ki je nasprotni udeleženec v postopku (prvi odstavek 11. člena ZNP-1), ali pa okrožno sodišče zadnjega skupnega prebivališča zakoncev (prvi odstavek 14. člena ZNP-1). Če gre za spor z mednarodnim elementom, kjer je pristojno sodišče Republike Slovenije, ker ima predlagatelj v Sloveniji stalno prebivališče, je krajevno pristojno sodišče na območju katerega ima predlagatelj stalno prebivališče (drugi odstavek 14. člena ZNP-1).

enega od zakoncev, tudi če drugi temu nasprotuje. Prav tako ni pomembno, na strani katerega zakonca leži krivda za nevzdržnost, saj ta ne ovira razveze. Predlog za razvezo zakonske zveze zaradi nevzdržnosti tako lahko vloži na sodišče tudi tisti zakonec, ki je povzročil nevzdržnost.¹³ Skupaj s predlogom za razvezo mora zakonec priložiti tudi zapisnik, iz katerega izhaja, da se je udeležil predhodnega svetovanja na CSD, sicer se njegov predlog zavrže (83. člen ZNP-1).

Sodišče, ki ugotovi predlogu zakonca in razveže zakonsko zvezo, mora ob tem odločiti tudi o varstvu in vzgoji skupnih otrok, njihovem preživljanju ter o njihovih stikih s starši (drugi odstavek 98. člena DZ). Starša se lahko o katerem od vprašanj glede otrok sporazumeta. Sodišče mora vsak takšen sporazum preveriti z vidika otrokove koristi. Pri tem sodišče upošteva tudi mnenje otroka, ki ga je izrazil sam ali po osebi, ki ji zaupa in jo je sam izbral, če je sposoben razumeti pomen in posledice svojega mnenja. Sodišče prav tako upošteva mnenje CSD (143. člen DZ). Ta nastopa v razmerjih med starši in otroki kot specifičen pomočnik sodišča, saj ima na eni strani zaradi zbiranja podatkov o osebnih in družinskih razmerah vlogo pomožnega preiskovalnega organa, na drugi strani pa je zaradi svojega strokovnega znanja blizu položaju sodnega izvedenca.¹⁴ Če sodišče zaključi, da je sporazum staršev otroku v korist, se tak sporazum zapiše v obliki sodne poravnave. O ostalih vprašanjih, o katerih se zakonca nista sporazumela, ali pa sta se sporazumela, vendar je sodišče ocenilo, da njuni sporazumi ne ustrezajo otrokovi koristi, mora odločiti sodišče (tretji odstavek 138. člena, drugi odstavek 139. člena ter peti odstavek 141. člena DZ). Tudi v tem primeru si sodišče pomaga z mnenjem CSD ter upošteva mnenje otroka, če ga ta poda. O vprašanjih glede otrok odloča sodišče po uradni dolžnosti. Zato ni pomembno, ali je zakonec, ki je vložil predlog za razvezo zakonske zveze zaradi nevzdržnosti, v predlogu zahteval odločitve o teh vprašanjih ali ne. Izjemoma sodišče ne odloči o vseh vprašanjih glede otrok. Tako denimo ni smiselna odločitev sodišča o stikih, kadar sta se zakonca sporazumela o skupnem varstvu in vzgoji, kajti tak sporazum že vsebuje odločitev o stikih.¹⁵

Novost, ki jo je prinesel DZ, se nanaša na odločitev sodišča glede varstva in vzgoje. Po ZZZDR je sodišče lahko odločilo samo, da so vsi otroci, če jih je bilo več, v varstvu in vzgoji pri enem staršu, ali pa da so eni pri enem, drugi pa pri drugem staršu (tretji odstavek 105. člena ZZZDR). Skupno varstvo in vzgoja sta bila dopustna le v primeru, da sta se zakonca

---

¹³ Novak B., 2017, str. 116-117.

¹⁴ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 322.

¹⁵ Prav tam.

tako sporazumela, sodišče pa je njun sporazum potrdilo. Sodišče samo ni moglo tako odločiti. Skladno z DZ pa lahko sodišče odloči, da imata starša še naprej skupno varstvo in vzgojo (tretji odstavek 138. člena DZ). Sodna poravnava ali odločitev sodišča o skupnem varstvu in vzgoji mora vsebovati odločitev, kateremu od staršev se bodo vročale pošiljke za otroka, pri kom od staršev bo imel otrok stalno prebivališče ter o preživljanju otroka (139. člen DZ). Določba glede preživljanja se zdi malce odveč, kajti sodišče o preživljanju otroka že tako odloči po uradni dolžnosti. Določitev preživnine v 139. členu DZ je potrebna predvsem zaradi uveljavljanja socialnih pravic.¹⁶

Pri odločanju o varstvu in vzgoji lahko sodišče sprejme tudi vse ukrepe za varstvo otrokove koristi. To pomeni, da lahko odloči, da se otrok zaupa v varstvo in vzgojo neki tretji osebi, če oceni, da starši ob razvezi niso primerni za varstvo in vzgojo, okoliščine pa kažejo, da bodo po določenem času ponovno lahko prevzeli skrb za otroka. Otrok se tako odvzame staršem in se ga namesti k drugi osebi, v rejništvo ali v zavod ter se imenuje osebo, ki bo prevzela skrb za otroka. Takšen ukrep traja največ tri leta, a se lahko vsakič podaljša še za tri leta, če sodišče ponovno ugotovi, da starši niso primerni, da bi prevzeli skrb za otrokovo varstvo in vzgojo. Če ne kaže, da bi se otrok še lahko vrnil v varstvo in vzgojo staršem, lahko sodišče staršem odvzame starševsko skrb. Omeji ali odvzame jim lahko tudi pravico do stikov.¹⁷

Če se že med postopkom odločanja o varstvu in vzgoji, preživljanju in stikih pokaže, da je otrokova korist ogrožena in ni mogoče čakati na konec postopka, sodišče izda začasno odredbo, s katero doseže začasno varstvo koristi otroka.¹⁸ Prvi odstavek 162. člena DZ daje sodišču širok nabor začasnih odredb, ki jih lahko izda. Z začasno odredbo lahko odloči o odvzemu otroka staršem in namestitvi k drugi osebi ali v zavod, o prepovedi ali omejitvi stikov, o načinu izvajanja stikov, o varstvu in vzgoji otroka, o preživljanju otroka, o izselitvi nasilnega člana iz skupnega stanovanja in o drugih ukrepih, s katerimi zavaruje otrokovo korist (162. člen DZ). Začasne odredbe za varstvo otrokove koristi se izdajo po postopku, ki ga določa Zakon o izvršbi in zavarovanju (Uradni list RS, št. 3/07, 93/07, 37/08, 45/08, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13, 45/14, 53/14, 58/14, 54/15, 76/15, 11/18, 53/19, 66/19 – v nadaljevanju: ZIZ) in veljajo do končne odločitve sodišča (100. člen ZNP-1).

---

¹⁶ Prav tam.

¹⁷ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 323.

¹⁸ Prav tam.

Če je z verjetnostjo izkazana tako huda ogroženost otroka, da ni mogoče čakati niti na izdajo začasne odredbe, ima CSD možnost, da otroka takoj odvzame staršem in ga namesti k drugi osebi, v krizni center, rejništvo ali zavod. Pri postopku odvzema otroka nudi pomoč policija (167. člen DZ).

Sodišče v postopku razveze zakonske zveze zaradi nevzdržnosti odloči po uradni dolžnosti le o razvezi ter o vprašanjih glede otrok. Zakonec, ki vlaga predlog za razvezo zakonske zveze, lahko hkrati predlaga sodišču, da odloči tudi o njegovem preživljanju in o ureditvi stanovanjskega varstva. Sodišče tako z istim sklepom, s katerim razveže zakonsko zvezo in odloči o vprašanjih glede otrok, odloči še o preživljanju zakonca in o stanovanjskem varstvu zakonca (tretji odstavek 85. člena ZNP-1).

Sodišče v tem postopku ne obravnava vprašanj glede skupnega premoženja zakoncev, deležev na njem, niti ne odloča o delitvi skupnega premoženja. Za to morata poskrbeti zakonca sama. O delitvi premoženja se lahko sporazumeta v obliki notarskega zapisa ali pa, če ne dosežeta sporazuma, eden od zakoncev vložiti predlog za delitev skupnega premoženja v nepravdnem postopku (prvi odstavek 155. člena ZNP-1). Če se v nepravdnem postopku izkaže, da med zakoncema ni soglasja o obsegu skupnega premoženja ali o višini deležev na njem, mora sodišče prekiniti postopek in napotiti zakonca na pravdo (9. člen in tretji odstavek 155. člena ZNP-1). Ko se nato v pravdnem postopku rešijo sporna vprašanja, se nadaljuje nepravdni postopek, v katerem sodišče razdeli skupno premoženje.¹⁹

Če predlagatelj po vložitvi predloga umre, imajo njegovi dediči možnost, da v šestih mesecih nadaljujejo začeti postopek s predlogom, naj sodišče ugotovi, da je bil predlog za razvezo zakonske zveze utemeljen (prvi odstavek 84. člena ZNP-1). Če postopek za razvezo zakonske zveze pred smrtjo še ni bil začel, ga dediči ne morejo začeti, ker pravica do tožbe za razvezo zakonske zveze ne preide na dediče (prvi odstavek 111. člena DZ).

Sodišče o razvezi odloči s sklepom. V primeru, da se zakonca z odločitvijo sodišča ne strinjata, lahko v roku 30 dni od vročitve prepisa sklepa vložita pritožbo. Če je v tem roku ne vložita ali se pritožbi odpovesta, postane sklep pravnomočen (prvi in tretji odstavek 33. člena ZNP-1).

Z novelo ZMatR je prenehal veljati četrti odstavek 98. člena DZ, ki je, enako kot tretji odstavek 96. člena DZ v primeru sporazumne razveze zakonske zveze določal, da sodišče v

---

¹⁹ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 319.

osmih dneh po izdaji sklepa o razvezi zakonske zveze tega pošlje na upravno enoto, za vpis razveze v matični register. Zdaj velja, da mora sodišče prepis sklepa, s katerim je razvezalo zakonsko zvezo, posredovati upravni enoti v petnajstih dneh od dneva njegove pravnomočnosti (20. člen ZMatR).

6. SPORAZUMNA RAZVEZA PRED NOTARJEM

Najpomembnejša novost glede razveze zakonske zveze, ki jo je prinesel DZ, je zagotovo nov način razveze, v obliki sporazumne razveze zakonske zveze pred notarjem. Po ZZZDR je bilo mogoče razvezati zakonsko zvezo le pred sodiščem, DZ pa je zakoncema omogočil, da se lahko odločita za manj formalen in hitrejši postopek razveze zakonske zveze pred notarjem. S tem DZ jemlje monopol sodiščem, ki so ga ta imela pred tem na področju razveze zakonske zveze. Hkrati pomeni uveljavitev sporazumne razveze pred notarjem tudi razbremenitev družinskih sodišč, saj ta v določenih primerih ne bodo več potrjevala ločitvenih sporazumov. Podoben trend vidimo v zadnjih letih tudi v nekaterih drugih evropskih državah. Več o tem v 8. poglavju te naloge.

Za sporazumno razvezo zakonske zveze pred notarjem morajo biti kumulativno izpolnjeni pogoji, ki jih določa zakon (1. odstavek 97. člena DZ). Prvi pogoj je, da zakonca, ki želita razvezati svojo zakonsko zvezo pred notarjem, nimata skupnih otrok, nad katerimi izvajata starševsko skrb. Zgolj navedba zakoncev, da nimata takšnih otrok, ni dovolj.²⁰ Notar se ne sme zadovoljiti le s trditvijo zakoncev, ampak mora to dejstvo preveriti. Notar je dolžan pridobiti podatke iz uradne evidence, ki jo vodi državni organ – to je v tem primeru matični register (prvi odstavek 5.a člena ZN). ZMatR daje pravico do pridobitve podatkov iz matičnega registra posamezniku, na katerega se vpis nanaša, drugim osebam pa le, če imajo njegovo pisno privolitev ali če so za uporabo osebnih podatkov pooblašcene z zakonom (drugi odstavek 29. člena ZMatR). ZN daje notarju takšno zakonsko pooblastilo za pridobitev osebnih podatkov, v kolikor pridobi pisno privolitev stranke, na katero se podatki nanašajo (drugi odstavek 5.a člena ZN). Glede na to, da se želita zakonca razvezati, je verjetnost, da kdo od zakoncev pisne privolitve ne bi hotel dati, zelo majhna. Vpogled v matični register notarju omogoča, da se prepriča, da zakonca, ki se želita razvezati, nimata skupnih otrok, nad katerimi izvajata starševsko skrb. Možnost, po kateri se v matičnem registru vidi podatke o

---

²⁰ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 310.

otrocih preko staršev, je bila dodana šele pred kratkim z novelo ZMatR (druga točka prvega odstavka 4. člena ZMatR). Vse dotlej se pri starših ni vodila evidenca o otrocih. Povezava med starši in otroki je bila razvidna samo v obratni smeri, kot tudi še danes velja v prvi točki prvega odstavka 4. člena ZMatR – pri otrocih so bili navedeni podatki o njihovih starših. Takšna ureditev ni bila uporabna za ugotavljanje povezave med starši in otroki, saj bi morali najprej poznati identiteto otroka in pridobiti njegove podatke, da bi lahko videli podatke o njegovih starših. Toda zakonca prideta razvezati zakonsko zvezo k notarju ravno zato, ker zatrjujeta, da nimata otrok, nad katerimi bi izvrševala starševsko skrb. Stroka je opozarjala na ta začaran krog²¹ in z novelo ZMatR se je zadeva rešila.

Leta 2018 je bilo pri nas 1185 razvez zakonske zveze brez otrok, kar predstavlja dobro polovico vseh razvezanih zakonskih zvez v tem letu. Tudi v letih pred tem so bile številke podobne.²²

Drugi pogoj za sporazumno razvezo zakonske zveze pred notarjem je, da se zakonca sporazumeta o delitvi skupnega premoženja, o tem, kdo od njiju po razvezi ostane oziroma postane najemnik skupnega stanovanja, v katerem živita, in o preživljanju zakonca, ki nima sredstev za življenje in brez svoje krivde ni zaposlen. Te sporazume skleneta zakonca pred notarjem v obliki navadnega notarskega zapisa.²³ Določba 97. člena DZ ne zahteva, da bi morali biti sporazumi sklenjeni v obliki izvršljivega notarskega zapisa, čeprav gre za sporazume z enako vsebino, kot jih morata skleniti zakonca v primeru sporazumne razveze zakonske zveze pred sodiščem (96. člen DZ), ki pa morajo imeti lastnost neposredne izvršljivosti.²⁴ Odločitev o tem, ali bosta sporazume zapisala v obliki notarskega ali izvršljivega notarskega zapisa, je tako na zakoncih. Notar bo zakoncema ponudil možnost, da sporazume zapišeta v obliki izvršljivega notarskega zapisa. Pred uveljavitvijo DZ, ko so morali biti sporazumi zakoncev pri sporazumni razvezi zakonske zveze v obliki izvršljivega notarskega zapisa (64. člen ZZZDR), je bilo v praksi zaznati kar nekaj primerov, ko zakonca nista želela neposredne izvršljivosti, čeprav je bila ta obvezna. Razlogi za to so bili predvsem v tem, da sta zakonca kljub nameravani razvezi ohranila veliko mero zaupanja in dobre

---

²¹ Končina Peternel M., Notarski vestnik 11/2018, str. 18.

²² Razveze zakonskih zvez brez otrok, dostopno na URL: https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/10_Dem_soc/10_Dem_soc__05_prebivalstvo__36_Razveze__05_05M30_razveze-SL/05M3002S.px/table/tableViewLayout2/ (1.12.2019).

²³ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 310.

²⁴ Tudi v tem primeru ni nujno, da bo notarski zapis vedno izvršljiv. Izvršljiv bo le takrat, ko bo vseboval obveznost, ki je lahko neposredno izvršljiva v skladu z določbo 4. člena ZN.

medsebojne odnose.²⁵ Ne glede na to, ali se zakonca odločita, da zapišeta sporazum v obliki notarskega zapisa ali izvršljivega notarskega zapisa, jima je notar dolžan na razumljiv način opisati vsebino in pravne posledice nameravanega pravnega posla. Zakonca mora tudi izrecno opozoriti na znana in običajna tveganja, ki se ob tem lahko pojavijo. Pri sklepanju sporazuma mora notar stranke odvrčati od nejasnih, nerazumljivih ali dvoumnih izjav. Ves čas postopka mora notar zakonca obravnavati enako in ostati nepristranski. Izjemoma lahko odstopi od tega načela, če opazi, da je ena stranka v podrejenem položaju do druge in je to potrebno zaradi zagotovitve enakega položaja.²⁶ Zakonca, ki s sporazumom uredita vsa bistvena vprašanja med njima in nimata skupnih otrok, nad katerimi bi izvrševala starševsko skrb, se po DZ lahko sporazumno razvežeta le še pred notarjem in ne več pred sodiščem.²⁷

Tretji pogoj za sporazumno razvezo zakonske zveze pred notarjem je, da se v obliki notarskega zapisa sklene tudi sporazum zakoncev o razvezi njune zakonske zveze. Tako kot je postopek sporazumne razveze zakonske zveze po 96. členu DZ sestavljen iz dveh faz, od katerih prva obsega ureditev medsebojnih razmerij med zakoncema pri notarju (in dogovor glede vprašanj o njunih skupnih otrocih), druga pa postopek razveze pred sodiščem, tako je tudi s postopkom sporazumne razveze zakonske zveze pred notarjem, po 97. členu DZ. V tem primeru je to le manj očitno, saj obe fazi potekata pred notarjem. Oba zakonca morata soglašati z razvezo zakonske zveze, sicer mora eden od njiju na sodišče vložiti predlog za razvezo zaradi nevzdržnosti.²⁸ Sporazum o razvezi zakonske zveze se lahko sklene le ob prisotnosti obeh zakoncev, ki izjavita, da želita razvezati zakonsko zvezo. Tak sporazum ne more biti sklenjen po pooblaščenih, kajti tudi zakonska zveza ne sme biti sklenjena po pooblaščenih (prvi odstavek 36. člena DZ).²⁹ Če se zgodi, da eden od zakoncev ali oba ne moreta k notarju zaradi nepokretnosti, bolezni ali katerih drugih omejujočih dejavnikov, opravi notar zunanje poslovanje. To pomeni, da pride na kraj, kjer sta osebno navzoča oba zakonca in opravi notarsko storitev. Če je eden od zakoncev v tujini, notar ne more opraviti zunanjega poslovanja, saj slovenski notar ne sme poslovati v tujini. V tem primeru lahko zakonca dosežeta razvezo zakonske zveze po slovenskem pravu le pred sodiščem.³⁰

Sklenitev sporazumov o delitvi skupnega premoženja, o tem, kdo od zakoncev ostane ali postane najemnik ter o preživljanju nepreskrbljenega zakonca, je nujna za sklenitev

---

²⁵ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 322.

²⁶ Feguš V., Notarski vestnik 12/2019, str. 71.

²⁷ Novak B., 2017, str. 97.

²⁸ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 312.

²⁹ Tavčar Pasar M., Notarski vestnik 12/2019, str. 62.

³⁰ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 316-317.

sporazuma o razvezi zakonske zveze iz tretjega pogoja. Četudi zakonca menita, da nimata skupnega premoženja, medsebojnega preživninskega zahtevka ali najemnega stanovanja, morata vseeno to dejstvo zapisati v obliki notarskega zapisa. Notar mora pri tem zakonca poučiti o pravnih posledicah in morebitnih tveganjih.³¹

Notar ne razveže zakonske zveze, kot velja to za sodišče v prvem odstavku 96. in prvem odstavku 98. člena DZ. V primeru sporazumne razveze pred notarjem je zakonska zveza razvezana z dnem podpisa notarskega zapisa sporazuma zakoncev o razvezi zakonske zveze (drugi odstavek 97. člena DZ). Prepis notarskega zapisa,³² s katerim sta se zakonca sporazumela o razvezi zakonske zveze, mora notar v osmih dneh po podpisu notarskega sporazuma poslati upravni enoti, ki vpiše razvezo zakonske zveze v matični register (tretji odstavek 97. člena DZ). Za razliko od 96. in 98. člena DZ, v tretjem odstavku 97. člena DZ ostaja rok osmih dni, čeprav je ta v neskladju s prvim odstavkom 20. člena ZMatR, po katerem mora organ, ki izda javno listino (v tem primeru notar, ki sestavi notarski zapis sporazuma zakoncev o razvezi zakonske zveze), ki vpliva na spremembo osebnega stanja osebe, to listino posredovati pristojnemu organu v petnajstih dneh od dneva njene pravnomočnosti oziroma izdaje. Sankcije za zamudo osem dnevnega roka DZ ne določa, nasprotno pa je določena kazenska sankcija, globa v višini 200 do 400 evrov, za zamudo roka iz prvega odstavka 20. člena ZMatR (tretji odstavek 33. člena ZMatR).³³ Pri tem so na mestu pomisleki, ali poslati prepis notarskega zapisa sporazuma upravni enoti, čeprav zakonska zveza sploh nikoli ni bila vpisana v matični register. Do tega lahko pride, kadar zakonca skleneta zakonsko zvezo v tujini, a je nato na podlagi izpiska tujega organa ne vpišeta v matični register Republike Slovenije v skladu z določbo 42. člena Pravilnika o izvrševanju zakona o matičnem registru (Uradni list RS, št. 40/05, 69/09, 77/16). V takšni situaciji bo moral notar zakonca najprej napotiti na upravno enoto, kjer bosta sklenitev zakonske zveze vpisala v matični register. Šele po tem bosta lahko pred notarjem razvezala svojo zakonsko zvezo.³⁴

7. RAZMERJA MED RAZVEZANIMA ZAKONCEMA

³¹ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 312.

³² Notar mora hraniti izvornik notarskega zapisa pri sebi. Na upravno enoto pošlje njegov prepis (57. člen ZN).

³³ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 315.

³⁴ Tavčar Pasar M., Notarski vestnik, 12/2019, str. 61.

Po razvezi zakonske zveze se med razvezanima zakoncema še vedno lahko pojavijo nekatera odprta vprašanja. Gre predvsem za vprašanje preživljanja, v kolikor nepreskrbljeni zakonec ni zahteval preživnine že v postopku za razvezo zakonske zveze, pa tudi za premoženjska in druga razmerja.

7.1. PREŽIVNINSKA RAZMERJA

Nepreskrbljeni zakonec, ki nima sredstev za preživljanje in brez svoje krivde ni zaposlen, lahko od drugega zakonca zahteva preživnino že v postopku za razvezo zakonske zveze.³⁵ Razvezani zakonec lahko zahteva preživnino tudi kasneje, s posebno tožbo, ki pa jo mora vložiti najkasneje v enem letu od pravnomočno razvezane zakonske zveze, sicer izgubi pravico do preživljanja. Razvezani zakonec lahko zahteva preživnino le v primeru, ko so pogoji za preživljanje obstajali že ob razvezi zakonske zveze in obstajajo tudi v času, ko razvezani zakonec zahteva preživnino (prvi in drugi odstavek 100. člena DZ).

Pri presoji, ali ima razvezani zakonec sredstva za preživljanje, se upošteva vse njegovo premoženje, ki lahko služi preživljanju. Zlasti nepremično in premično premoženje, vsi prihranki in dohodki. Če ima zakonec nizke dohodke ali jih nima, pa ima v lasti veliko premičnega in nepremičnega premoženja, se šteje, da ima sredstva za preživljanje, saj lahko posamezne stvari proda, nepremičnine odda in se preživlja iz pridobljenih sredstev. Zakonec prav tako ne šteje za nepreskrbljenega in ni upravičen do preživnine, če se mu je z razvezo zakonske zveze le znižal življenjski standard, ki ga je užival v času trajanja zakonske zveze.³⁶ Sodišče lahko zavrne zahtevek za preživnino, četudi ugotovi, da je zakonec nepreskrbljen, če bi bilo plačilo preživnine zakoncu, ki zahteva preživnino, glede na vzroke, ki so pripeljali do nevdržnosti zakonske zveze, krivično do drugega zakonca. Prav tako zavrne zahtevek za preživnino v primeru, da je zakonec, ki zahteva preživnino, pred ali med postopkom za razvezo zakonske zveze ali po razvezi storil kaznivo dejanje zoper drugega zakonca, otroka ali starše drugega zakonca (tretji odstavek 100. člena DZ). Četudi so izpolnjene predpostavke za pravico do preživnine iz prvega odstavka 100. člena DZ, med razvezanima zakoncema ni obveznosti preživljanja, če bi to ogrozilo njuno lastno preživljanje ali preživljanje njunih otrok, ki sta jih po 183. členu DZ dolžna preživljati (105. člen DZ).

---

³⁵ Če zakonec uveljavlja pravico do preživnine že v postopku razveze, sodišče v nepravdnem postopku s sklepom, s katerim razveže zakonsko zvezo, hkrati tudi določi preživnino, če so zanjo izpolnjeni pogoji (tretji odstavek 85. člena ZNP-1).

³⁶ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 335.

Višina preživnine, ki se določi, je odvisna od potreb upravičenca in zmožnosti zavezanca (103. člen DZ). Praviloma se določi v mesečnem znesku in za naprej. Upravičenec ne more zahtevati preživljanja za nazaj, četudi se je morda težko preživljal. Izjemoma se lahko preživnina določi tudi v enkratnem znesku ali na drug način, če to opravičujejo posebni razlogi (prvi in drugi odstavek 104. člena). Ti razlogi so lahko tako na strani zavezanca kot upravičenca. Najpogosteje je preživnina določena v enem znesku, kadar se zavezanec in upravičenec tako sporazumeta in skleneta sodno poravnavo. Sodišče s svojo odločitvijo zelo redko odstopi od splošnega pravila mesečnih zneskov iz prvega odstavka 104. člena DZ. Zamisliti si je mogoče primer, ko upravičenec potrebuje sredstva v kratkem času, za zagon lastnega podjetja, ki bi mu nato zagotavljalo preživljanje.³⁷ Takšna določitev preživnine ne sme predstavljati prevelikega bremena za preživninskega zavezanca, niti poslabšati položaja upravičenca, ki bi ga imel, če bi prejemal preživnino vnaprej, v mesečnih zneskih (tretji odstavek 104. člena DZ).

Zakonca se lahko o preživnini tudi sporazumeta. Sporazum skleneta v obliki izvršljivega notarskega zapisa za primer razveze zakonske zveze ob sklenitvi zakonske zveze, med njenim trajanjem ali ob razvezi (prvi odstavek 101. člena DZ). Izjema glede neposredne izvršljivosti obstaja pri sporazumni razvezi zakonske zveze pred notarjem. Zakon ne zahteva, da bi moral biti sporazum o preživljanju zakoncev, ki se želita razvezati, v obliki izvršljivega notarskega zapisa, se pa zakonca lahko za to odločita, če želita (prvi odstavek 97. člena DZ). Sporazum o preživljanju lahko skleneta zakonca, četudi ne obstajajo zakonski pogoji za preživljanje – zakonec denimo ima sredstva za preživljanje, je nezaposlen po svoji krivdi, je že pretekel rok enega leta, v katerem bi nepreskrbljeni zakonec lahko zahteval preživnino, ali pa so pogoji za preživljanje nastopili šele kasneje, po razvezi.³⁸ Zakonca lahko s sporazumom dogovorita višjo ali nižjo preživnino, kot bi jima šla po zakonu. Določita lahko preživnino za določen ali nedoločen čas, v mesečnem ali enkratnem znesku. V tem primeru ju mora notar opozoriti na določbo 104. člena DZ, da tako določena preživnina ne sme predstavljati prehudega bremena za zavezanca, niti ne sme bistveno poslabšati položaja upravičenca, ki bi ga imel v primeru, če bi se z zavezancem sporazumela za preživnino v mesečnih zneskih. Če notar ugotovi, da bi sklenitev sporazuma eno od strank postavila v pretirano težak položaj, takega sporazuma ne sme skleniti.³⁹ Eden ali oba zakonca se lahko pravici do preživnine tudi odpove. O odpovedi pravici do preživljanja ali o nižji preživnini od zakonite se lahko sporazumeta le v

³⁷ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 350.

³⁸ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 338.

³⁹ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 351.

primeru, ko nastopa pogojev za preživljanje ob razvezi ne moreta z gotovostjo pričakovati. Če zakonca skleneta tak sporazum, kljub zavedanju, da bo eden od njiju ob razvezi zakonske zveze potreboval preživljanje in bo moral zaprositi za socialno pomoč, je takšen sporazum ničen.⁴⁰

Sporazum o preživnini, predvsem pa sporazum o odpovedi pravice do preživnine, ne sme ogroziti koristi otrok, če jih zakonca imata (drugi odstavek 101. člena DZ). Korist otrok je težje oceniti, kadar zakonca sklepata sporazum o preživnini za primer razveze, torej vnaprej, ko morda sploh še nimata otrok. Kadar se sporazum o preživnini sklepa ob razvezi zakonske zveze pa je že jasno, ali imata zakonca otroke in koliko ter ali so njihove koristi ustrezno varovane. Načeloma velja, da je ob razvezi zakonske zveze sklenjen sporazum glede delne odpovedi pravice do preživljanja, kjer je preživnina določena nesorazmerno nizko z zmožnostmi zavezanca, kot tudi popolna odpoved preživljanju, čeprav je zakonec v položaju, ko potrebuje preživnino, v nasprotju z otrokovo koristjo in je zato ničen. Vseeno pa takšen sporazum ne ogroža koristi otrok, če je sklenjen skupaj s pogodbo o urejanju premoženjskih razmerij ali z notarskim sporazumom o razdelitvi skupnega premoženja, s katerim zakonec dobi ob razvezi velik delež premoženja, z dohodki od katerega se lahko preživlja – denimo z dividendami ali z dajanjem nepremičnine v najem. Če se zakonca ob razvezi dogovorita za odpoved pravici do preživljanja, kot pogoj za pridobitev velikega deleža premoženja, je to pravzaprav neke vrste dogovor o preživljanju, kjer je preživnina dogovorjena na drugačen način kot v mesečnih zneskih. Preživnina se, kot že povedano, lahko določi tudi v enkratnem znesku, mora pa biti notar pri tem pozoren in stranke opozoriti na določbo iz tretjega odstavka 104. člena DZ.⁴¹

Preživnine, ki jo določi sodišče, kot tudi preživnine, o kateri zakonca skleneta sporazum, zavezancu ni treba plačevati, če bi bilo s tem ogroženo njegovo lastno preživljanje ali preživljanje otrok, ki jih je po 183. členu DZ dolžan preživljati (105. člen DZ). Zakon tako daje prednost preživljanju otrok pred preživljanjem preživninskega upravičenca.

Preživnina, ki jo določi sodišče na podlagi lastne odločitve ali sklenjene sodne poravnave strank, kakor tudi preživnina, o kateri se stranki sporazumeta v obliki izvršljivega notarskega zapisa, se enkrat letno, meseca januarja,⁴² uskladi z indeksom rasti cen življenjskih potrebščin

---

⁴⁰ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 340.

⁴¹ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 341.

⁴² Uskladitev preživnine z indeksom rasti cen življenjskih potrebščin se je po ZZZDR opravila v mesecu marcu (132.a člen ZZZDR).

v Republiki Sloveniji (prvi odstavek 107. člena DZ), v kolikor se upravičenec in zavezanec nista s sporazumom dogovorila za drugačen način usklajevanja (drugi odstavek 107. člena DZ). O vsakokratni uskladitvi in novem znesku preživnine mora center za socialno delo pisno obvestiti upravičenca in zavezanca. Takšno obvestilo centra za socialno delo je skupaj s sodno poravnavo, pravnomočno sodno odločbo ali izvršljivim notarskim zapisom izvršilni naslov (tretji odstavek 107. člena DZ).

Zaradi določenih okoliščin se preživnina lahko spremeni. Sodišče lahko na zahtevo preživninskega upravičenca ali zavezanca zviša, zniža ali odpravi z izvršilnim naslovom določeno preživnino, če se spremenijo potrebe upravičenca ali zmožnosti zavezanca, na podlagi katerih je bila preživnina določena, ali če je upravičenec storil kaznivo dejanje zoper zavezanca, njegove starše ali otroka (prvi odstavek 106. člena DZ).⁴³ Sodišče mora ugotoviti ali je zaradi spremenjenih okoliščin prišlo do porušenega ravnovesja med zmožnostmi zavezanca in potrebami upravičenca. V primeru, da se to ravnovesje ni porušilo, pogoj za spremembo ali odpravo preživnine ni izpolnjen.⁴⁴ Upravičenec in zavezanec se lahko o zvišanju, znižanju ali odpravi preživnine tudi sporazumeta. Sporazum, katerega vsebina ne sme ogroziti koristi otrok, skleneta v obliki izvršljivega notarskega zapisa (drugi odstavek 106. člena DZ). Odločitev razvezanega zakonca ali bo uveljavljal spremenjene okoliščine s tožbo ali pa se bo o spremembi ali odpravi preživnine sporazumel z bivšim zakoncem ni odvisna od vrste izvršilnega naslova, s katerim je bila preživnina določena. Če upravičenec zahteva višjo preživnino zaradi povečanih potreb, se zavezanec zoper tožbo upravičenca lahko brani z ugovorom zmanjšanih možnosti za preživljanje. Če pa zavezanec meni, da je treba glede na spremenjene razmere preživnino zmanjšati ali celo odpraviti, pa mora vložiti nasprotno tožbo.⁴⁵

Pravica do preživnine preneha, če razvezani zakonec, ki je preživninski upravičenec, pridobi premoženje ali svoje dohodke, s katerimi se lahko preživlja, če sklene novo zakonsko zvezo ali če živi v zunajzakonski skupnosti (108. člen DZ). Pravico do preživljanja izgubi upravičenec tudi v primeru, če stori kaznivo dejanje zoper zavezanca, njegovega otroka ali njegove starše (prvi odstavek 106. člena). Prav tako upravičenec izgubi pravico do preživnine, če zasnuje partnersko zvezo, saj ga je v tem primeru dolžan preživljati novi partner.⁴⁶

---

⁴³ O spremembi ali odpravi preživnine odloča sodišče v pravnem postopku.

⁴⁴ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 354.

⁴⁵ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 355.

⁴⁶ Prav tam.

7.2. PREMOŽENJSKA IN DRUGA RAZMERJA

7.2.1. DELITEV SKUPNEGA PREMOŽENJA

Zakonca morata ob razvezi zakonske zveze razdeliti skupno premoženje, če ga imata. V primeru, da sta že predhodno sklenila pogodbo o urejanju premoženjskopравnih razmerij in v njej določila, kako se bo ob razvezi delilo skupno premoženje, potem se to ob razvezi razdeli, kot je zapisano v pogodbi. Če takšne pogodbe nista sklenila, morata to vprašanje rešiti ob razvezi zakonske zveze. Pri sporazumni razvezi zakonske zveze in sporazumni razvezi zakonske zveze pred notarjem morata zakonca skleniti sporazum o delitvi skupnega premoženja v obliki izvršljivega oziroma navadnega notarskega zapisa še preden sodišče oziroma notar njuno zakonsko zvezo razveže (prvi odstavek 96. člena in prvi odstavek 97. člena DZ). Sklenitev takšnega sporazuma je pogoj za razvezo. Drugače pa je pri razvezi zakonske zveze zaradi nevzdržnosti po 98. členu DZ. Tu sodišče v nepravdnem postopku s sklepom odloči o razvezi zakonske zveze, o varstvu in vzgoji njunih otrok, njihovem preživljanju ter o njihovih stikih s starši. Sodišče pri razvezi zakonske zveze zaradi nevzdržnosti ne obravnava premoženjskih vprašanj glede skupnega premoženja zakoncev, deležev na njem, niti ne odloča o delitvi skupnega premoženja. Za slednje morata zakonca poskrbeti sama. O delitvi premoženja se lahko sporazumeta v obliki notarskega zapisa ali pa, če se ne usmeta sporazumeti, eden od zakoncev vloži predlog za delitev skupnega premoženja v nepravdnem postopku (prvi odstavek 155. člena ZNP-1). Če se v nepravdnem postopku izkaže, da med zakoncema ni soglasja o obsegu skupnega premoženja ali o višini deležev na njem, mora sodišče prekiniti postopek in napotiti zakonca na pravdo (tretji odstavek 155. člena in 9. člen ZNP-1). Ko se nato v pravdnem postopku rešijo sporna vprašanja, se nadaljuje nepravdni postopek, v katerem se razdeli skupno premoženje.

7.2.2. VRNITEV DARIL

Darila, ki sta si jih zakonca podarila pred sklenitvijo zakonske zveze ali med njenim trajanjem, se morajo ob razvezi zakonske zveze vrniti, če jih darovalec zahteva nazaj. To ne velja za vsa darila, ampak le za tista, ki niso v sorazmerju s premoženjskim stanjem darovalca. Običajnih daril, ki so sorazmerna premoženjskemu stanju darovalca, ni treba vračati. Prav tako ni treba vračati daril, ki sicer so v nesorazmerju s premoženjskim stanjem darovalca, a se zakonca v obliki notarskega zapisa dogovorita drugače (prvi in drugi odstavek 110. člena DZ). Zakonca se o vračanju daril lahko dogovorita v okviru dogovora o sporazumni razvezi ali pa jih darovalec posebej zahteva nazaj s tožbo za vrnitev darila. Darila,

ki se vračajo na tak način, se morajo vrniti v stanju, v kakršnem so bila ob vložitvi tožbe za vrnitev darila (tretji odstavek 110. člena DZ). S tem je DZ veliko bolj natančno opredelil trenutek, v katerem se presoja stanje daril, kot ZZZDR pred njim. Ta je namreč določal, da se morajo darila vrniti v stanju, v katerem so bila v trenutku, ko je nastal vzrok za razvezo (drugi odstavek 84. člena ZZZDR). To je povzročalo težave v praksi, saj je trenutek, ko nastane vzrok za razvezo, zelo težko določljiv. Čeprav po veljavni ureditvi teh težav ni več, pa teorija opozarja, da bi bila, z ozirom na osmi odstavek 95. člena Stvarnopravnega zakonika (Uradni list RS, št. 87/02, 91/13 – v nadaljevanju: SPZ), še boljša rešitev, če bi se za presojo stanja darila štel trenutek, ko je zakoncu tožba za vrnitev darila dejansko vročena.⁴⁷ Če je obdarjeni zakonec darila že odsvojil, je dolžan zakoncu, ki zahteva njihovo vrnitev, vrniti vrednost daril v denarju, ali pa vrniti stvar, prejeto zanje (četrti odstavek 110. člena DZ).

7.2.3. STANOVANJSKO VARSTVO

DZ je na novo uredil stanovanjsko varstvo ob razvezi zakonske zveze. Vsak od zakoncev lahko ob razvezi zakonske zveze zahteva, da mu drugi zakonec prepusti v uporabo stanovanje, v katerem zakonca bodisi še skupaj živita ali sta živela. Zakonec lahko zahteva v prepustitev tudi le del tega stanovanja (prvi odstavek 109. člena DZ). Sodišče v nepravdnem postopku⁴⁸ o prepustitvi odloči tako, da upošteva predvsem koristi otrok. Zakon ne zahteva, da morajo biti to njuni skupni otroci, zato se upoštevajo tudi koristi otrok, ki jih ima morda zakonec iz prejšnjih zakonskih zvez. Korist otrok se presoja glede na bližino vrtca, šole, zdravstvenega doma, prostorov, kjer otrok opravlja interesne dejavnosti in podobno.⁴⁹ Sodišče mora poleg koristi otrok upoštevati tudi stanovanjske potrebe zakoncev in njune upravičene interese, denimo bližino službe zakonca. Seznan se, ali imata zakonca na voljo za bivanje tudi kakšna druga stanovanja (drugi odstavek 109. člena DZ). Če zakonec nima drugega primerne stanovanja in bi zaradi zavrnitve njegovega zahtevka o stanovanjskem varstvu nastal izjemno težak položaj tako zanj kot za njegove otroke, dodeli sodišče temu zakoncu stanovanje v uporabo v celoti ali delno. Pri tem ni pomembno ali je ta zakonec lastnik ali solastnik stanovanja ali morda sploh ni lastnik. Tudi zakonec, ki mora prepustiti stanovanje, ni nujno lastnik. Lahko ima na stanovanju le pravico do užitka ali rabe, pri čemer ni nujno, da je njen edini imetnik. Te pravice mu lahko pripadajo skupaj z zakoncem ali s tretjo osebo (tretji odstavek 109. člena DZ). Sodišče dodeli stanovanje v uporabo zakoncu za določen čas, ki je

---

⁴⁷ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 365.

⁴⁸ Stanovanjske zadeve se skladno z določbo 146. člena ZNP-1 rešujejo v nepravdnem postopku.

⁴⁹ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 361.

potreben, da se zakonec in otroci vživijo v nov položaj in si uredijo življenjske razmere, a največ za šest mesecev. Sodišče lahko dodelitev stanovanja podaljša še za nadaljnjih 6 mesecev, a le na predlog zakonca, ki zahteva prepustitev stanovanja v uporabo (četrti in peti odstavek 109. člena DZ). Na zahtevo drugega zakonca določi sodišče zakoncu, ki mu je dodelilo v uporabo stanovanje, znesek uporabnine, ki ga mora ta zakonec plačati kot nadomestilo za uporabo stanovanja. Zakoncu uporabnine ni treba plačati, če nima dovolj sredstev za življenje (šesti odstavek 109. člena). Zakonec, ki je prepustil stanovanje, mora opustiti vse, kar bi drugemu zakoncu oviralo ali preprečevalo uporabo tega stanovanja (sedmi odstavek 109. člena DZ). Skladno z določbami Zakona o preprečevanju nasilja v družini (Uradni list RS, št. 16/08, 68/16, 54/17, v nadaljevanju: ZPND) se presoja stanovanjsko varstvo, kadar je med zakoncema ob razvezi prisotno nasilje in eden od njiju zaradi nasilja zahteva prepustitev stanovanja (osmi odstavek 109. člena DZ).

Stanovanjsko varstvo ob razvezi zajema vsa stanovanja, ne glede na lastninsko obliko, kot že povedano zgoraj. Na to se prav tako ne ozira ZPND, niti ko gre za prepustitev stanovanja zaradi nasilja v času trajanja zakonske zveze niti v primeru prepustitve stanovanja zaradi nasilja ob razvezi. Drugače pa je v določbi 59. člena DZ, ki govori o stanovanjskem varstvu v času trajanja zakonske zveze in se omejuje zgolj na stanovanje v skupnem premoženju. Takšna ureditev je kritizirana. Nenavadno je namreč, da ima zakonec v času trajanja zakonske zveze šibkejšo varstvo kot pa ob razvezi, ko se razmerja med zakoncema že trgajo.⁵⁰

8. PRAVNA UREDITEV RAZVEZE ZAKONSKE ZVEZE V NEKATERIH TUJIH DRŽAVAH

Pri obravnavi pravne ureditve razveze zakonske zveze se velja ozreti tudi na ureditev v tujini. Pri večini evropskih držav je zaznati prizadevanja, da z različnimi ukrepi skušajo razbremeniti družinska sodišča. V zadnjih letih je tako v nekaterih državah, med katere z možnostjo sporazumne razveze zakonske zveze pred notarjem sodi tudi Slovenija, postalo mogoče razvezati zakonsko zvezo v posebnih postopkih, brez sodelovanja sodišča. V nadaljevanju predstavljam pravno ureditev razveze zakonske zveze v treh evropskih državah.

8.1. NEMČIJA

---

⁵⁰ Novak B. v: Novak B. (red.), 2019, str. 363.

V Nemčiji se zakonska zveza lahko razveže le pred sodiščem, na predlog enega ali obeh zakoncev (§1564 BGB). Od novele 2009 dalje sodišče o razvezi zakonske zveze ne odloči več s sodbo, temveč s sklepom.⁵¹ Zakonsko zvezo razveže, če je skupnost zakoncev razpadla in ni mogoče pričakovati, da jo bosta zakonca ponovno vzpostavila. To se ne kaže le objektivno v odsotnosti skupnega življenja, ampak tudi subjektivno, tako, da zakonca zavračata idejo o skupnosti zakoncev.⁵² Za razliko od slovenske ureditve, po kateri je za začetek postopka za razvezo dovolj, da se zakonca z razvezo strinjata (96. in 97. člen DZ) ali da eden od njiju zatrjuje nevdržnost zakonske zveze (98. člen DZ), nemški BGB zahteva, da zakonca živita ločeno vsaj eno leto, preden se njuna zakonska zveza lahko razveže. S tem ščiti zakonca, da se ne bi prenašljivo spustila v postopek razveze zakonske zveze in jima da čas, da se umirijo strasti.⁵³ Gre za ukrep, ki po mojem mnenju precej pripomore k razbremenitvi sodišč, saj bosta zakonca po enem letu ločenega življenja, ko se napetosti med njima umirijo, lažje našla pot do sporazumne razveze. Ta postopek je na sodišču bistveno krajši kot v primeru razveze, kjer se zakonca ne uspejo sporazumeti in mora o vseh vprašanjih, ki se postavijo ob razvezi, odločiti sodišče.⁵⁴ Zakonec lahko izjemoma predlaga razvezo zakonske zveze še pred potekom roka enega leta ločenega življenja, če bi ga, zaradi razlogov na strani drugega zakonca (denimo v primeru fizičnega nasilja, ki ga nad njim izvaja drugi zakonec), čakanje pripeljalo v težak položaj (§1565 BGB). Neizpodbitno se domneva, da je skupnost zakoncev razpadla, če ne živita skupaj že vsaj eno leto in oba vložita predlog za razvezo zakonske zveze ali pa kadar eden od zakoncev vloži predlog, pa se drugi nato z razvezo strinja. Ne glede na strinjanje zakoncev se neizpodbitno domneva, da je skupnost zakoncev razpadla, če živita ločeno že tri leta (§1566 BGB). Na potek roka enega ali treh let nimajo vpliva morebitna krajša obdobja, ko sta zakonca neuspešno skušala ponovno zaživeti skupaj (§1567 BGB). V določenih okoliščinah BGB izrecno prepoveduje razvezo zakonske zveze. Sodišče ne sme razvezati zakonske zveze, četudi je skupnost zakoncev razpadla, kadar je ohranitev zakonske zveze iz posebnih razlogov v interesu mladoletnih otrok zakoncev. Sodišče prav tako ne sme

---

⁵¹ Dutta A. v: Dutta A. (izd.), Schwab D. (izd.), Henrich D. (izd.), Gottwald P. (izd.), Löhnig M. (izd.), 2017, str. 34

⁵² Dutta A. v: Dutta A. (izd.), Schwab D. (izd.), Henrich D. (izd.), Gottwald P. (izd.), Löhnig M. (izd.), 2017, str. 38.

⁵³ Dutta A. v: Dutta A. (izd.), Schwab D. (izd.), Henrich D. (izd.), Gottwald P. (izd.), Löhnig M. (izd.), 2017, str. 47-48.

⁵⁴ Bei einer Scheidung kann die Dauer variieren, dostopno na URL: <https://www.scheidung.org/scheidung-dauer/> (1.12.2019) – sporazumna razveza v Nemčiji traja približno 4 mesece. Če se zakonca ne uspejo sporazumeti, traja dlje, odvisno od zapletenosti razmerij. Lahko traja celo več let.

razvezati zakonske zveze, če bi to zakonca, ki se z razvezo ne strinja, spravilo v hudo stisko (§1568 BGB). Situacije, ko bi sodišče uporabilo ta člen, so v praksi zelo redke.⁵⁵

Nemško pravo ne pozna drugih, izvensodnih načinov razveze zakonske zveze, kot je denimo pri nas sporazumna razveza pred notarjem. Predlogov za spremembo zakonodaje na tem področju, z željo, da bi razbremenili sodišča, je bilo kar nekaj, vendar niso dosegli faze predloga zakona.⁵⁶

8.2. ITALIJA

Pravna ureditev zakonske zveze je bila v Italiji do leta 1970 pod močnim cerkvenim vplivom, ki je prepovedoval njeno razvezo.⁵⁷ Kasneje je bila ureditev deležna še mnogih sprememb. Danes je mogoče zahtevati razvezo zakonske zveze v Italiji na podlagi različnih okoliščin. Zakonec lahko zahteva razvezo zaradi hujšega kaznivega dejanja drugega zakonca, za katerega je bil ta obsojen po sklenitvi zakonske zveze. V to skupino sodi vsaka zaporna kazen v višini 15 let ali več, kazniva dejanja incesta ali druga spolna kazniva dejanja, kaznivo dejanje umora sina ali hčerke ali poskus umora zakonca, sina ali hčerke, zaporna kazen zaradi nasilništva in podobno. Zakonska zveza se lahko razveže tudi, kadar eden od zakoncev spremeni spol. V tem primeru lahko razvezo zakonske zveze zahteva tako zakonec, ki je spremenil spol, kot tudi drugi zakonec. Prav tako se zakonska zveza lahko razveže, če zakonca zakonske zveze nista konzumirala. Zlasti ta razlog kaže na še vedno prisoten vpliv krščanstva na tem pravnem področju. Razveza zakonske zveze je mogoča tudi, kadar je eden od zakoncev tuji državljan in se je v tujini razvezal ali sklenil novo zakonsko zvezo.⁵⁸ V vseh ostalih primerih, ko se eden ali oba zakonca želita razvezati, pa ne gre za katero od zgoraj navedenih okoliščin, je postopek razveze zakonske zveze sestavljen iz dveh delov – ločitve in razveze. Prva faza, ločitev, še ne pomeni razveze zakonske zveze, povzroči pa nekatere učinke, ki že nakazujejo razvezo. Zakonca tako nista več dolžna živeti skupaj in ni jima več treba izkazovati medsebojne zvestobe. Ob tem prenehajo tudi druge zakonske dolžnosti. O ločitvi se zakonca lahko sporazumeta, sestavita sporazum o ločitvi in ga predložita sodišču, ki se nato odloči ali ga bo potrdilo ali ne. Kadar se zakonca želita ločiti, vendar se ne moreta

---

⁵⁵ Dutta A. v: Dutta A. (izd.), Schwab D. (izd.), Henrich D. (izd.), Gottwald P. (izd.), Löhnig M. (izd.), 2017, str. 48.

⁵⁶ Dutta A. v: Dutta A. (izd.), Schwab D. (izd.), Henrich D. (izd.), Gottwald P. (izd.), Löhnig M. (izd.), 2017, str. 51.

⁵⁷ Patti S. v: Dutta A. (izd.), Schwab D. (izd.), Henrich D. (izd.), Gottwald P. (izd.), Löhnig M. (izd.), 2017, str. 105.

⁵⁸ Divorce – Italy, dostopno na URL: https://e-justice.europa.eu/content_divorce-45-it-maximizeMS_EJN-en.do?member=1 (1.12.2019).

sporazumeti o ločitvi, se obrneta na sodišče, da jima pomaga doseči sporazum. Če to ni uspešno, o ločitvi odloči sodišče. V postopku pred sodiščem je za zakonca obvezna prisotnost odvetnika. Po ločitvi lahko zakonca, po preteku določenega časa, zahtevata razvezo. Kadar sta se zakonca sporazumela o ločitvi (sama ali s pomočjo sodišča) lahko zahtevata razvezo po šestih mesecih od dneva, ko je sodišče potrdilo njun sporazum o ločitvi. Če se zakonca nista mogla sporazumeti in je o ločitvi odločilo sodišče, morata počakati dvanajst mesecev, preden lahko kateri izmed njiju zahteva razvezo.⁵⁹

Leta 2014 je bil sprejet zakon 162/2014, katerega namen je bil poenostaviti in pospešiti postopek. Zakoncema je zagotovil dva dodatna načina, s katerima lahko dosežeta razvezo po izvensodni poti. S tem se je odprla pot privatizaciji razveze.⁶⁰ Prvi način je, da zakonca v pogajanjih v navzočnosti in s pomočjo odvetnika sestavita sporazum o ločitvi (*negoziiazione assistita con avvocato*). Vsak zakonec mora v času sestave sporazuma imeti ob sebi vsaj enega odvetnika, ki ga seznanj z njegovimi pravicami in obveznostmi.⁶¹ Takšen način ločitve pride v poštev, četudi imata morebiti zakonca mladoletnega otroka ali pa polnoletnega otroka, ki je invaliden ali finančno odvisen od njiju. Zakon določa, da morajo pogajanja trajati najmanj en mesec in največ tri mesece (2. člen Zakona 162/2014), ne vsebuje pa omejitev glede načina vodenja pogajanj. Predvidena je le splošna klavzula o pogajanjih v dobri veri.⁶² Sporazum, ki ga skleneta zakonca, se pošlje državnemu tožilcu, ki ga oceni. Če starša nimata mladoletnih otrok ali polnoletnih otrok, ki so invalidi ali se ne morejo preživljati sami, opravi tožilec le formalno kontrolo sporazuma. V nasprotnem primeru preveri, ali so otroci s sporazumom ustrezno zaščiteni.⁶³ Če spozna, da je sporazum primeren, ga pošlje na pristojno upravno enoto za vpis v matični register.⁶⁴ V primeru, da sporazum ni primeren, ga mora v petih dneh poslati predsedniku sodišča. Ta določi termin, ko se morata zakonca zglasiti na sodišču, a najkasneje v tridesetih dneh po prejemu sporazuma s strani državnega tožilca. Ker zakon ne določa, kako se v tem primeru nadaljuje postopek na sodišču, so mnenja o tem

---

⁵⁹ Fast-track divorce, no break-up race, dostopno na URL: <https://www.boccadutri.com/fast-track-divorce-no-break-up-race/> (1.12.2019).

⁶⁰ Patti S. v: Dutta A. (izd.), Schwab D. (izd.), Henrich D. (izd.), Gottwald P. (izd.), Löhnig M. (izd.), 2017, str. 106-107.

⁶¹ Patti S. v: Dutta A. (izd.), Schwab D. (izd.), Henrich D. (izd.), Gottwald P. (izd.), Löhnig M. (izd.), 2017, str. 113.

⁶² Patti S. v: Dutta A. (izd.), Schwab D. (izd.), Henrich D. (izd.), Gottwald P. (izd.), Löhnig M. (izd.), 2017, str. 109.

⁶³ Fast-track divorce, no break-up race, dostopno na URL: <https://www.boccadutri.com/fast-track-divorce-no-break-up-race/> (1.12.2019).

⁶⁴ Italian divorce, dostopno na URL: <https://www.boccadutri.com/italian-divorce/> (1.12.2019).

deljena, bolj pa kaže na to, da zakonca ločitev dosežeta v rednem sodnem postopku.⁶⁵ Razvezo lahko zakonca v primeru uspešnih pogajanj v prisotnosti odvetnikov zahtevata v šestih mesecih od datuma, ko sta sklenila sporazum.⁶⁶

Drugi način razveze zakonske zveze brez sodelovanja sodišča je izvensodna razveza pred matičarjem (*accordo innanzi all'ufficiale dello stato civile*). Postopek te razveze je še enostavnejši kot prejšnji, saj ne zahteva sodelovanja odvetnikov. Postopek ni dopusten, kadar imata zakonca mladoletnega otroka ali polnoletnega otroka, ki je invalid ali finančno odvisen od svojih staršev. Postopek se navadno opravi pred županom, ki nastopa v vlogi matičarja ali pred osebo, pooblaščno od župana. Zakonca, ki se morata pri matičarju zglašiti osebno, mu predložita v pregled svoj ločitveni sporazum. Matičar mora preveriti resničnost izjav zakoncev v sporazumu.⁶⁷ Razvezo zakonske zveze lahko zahtevata zakonca po šestih mesecih od dneva, ko sta pred županom ali njegovim delegatom podpisala ločitveni sporazum.⁶⁸

Število postopkov brez sodelovanja sodišča je v Italiji v porastu. Pričakovati je, da se bo sodišče v prihodnosti ukvarjalo le še z razvezami, kjer zakonca ne moreta najti sporazumne rešitve.⁶⁹

8.3. ŠPANIJA

Od velike reforme družinskega prava leta 2005 dalje v Španiji ni več potreben obstoj razloga za razvezo zakonske zveze. Tako kot pri nas, tudi v Španiji za razvezo zadostuje volja enega ali obeh zakoncev. Velja, da morata imeti zakonca, ki se svobodno odločita za sklenitev zakonske zveze, svobodo tudi, kadar se želita razvezati.⁷⁰ Edino omejitev glede te svobode jima postavlja 81. člen španskega Civilnega zakonika. Ta določa rok treh mesecev od sklenitve zakonske zveze, v katerem se zakonska zveza (niti sporazumno niti na zahtevo

---

⁶⁵ Patti S. v: Dutta A. (izd.), Schwab D. (izd.), Henrich D. (izd.), Gottwald P. (izd.), Löhnig M. (izd.), 2017, str. 113.

⁶⁶ Fast-track divorce, no break-up race, dostopno na URL: <https://www.boccadutri.com/fast-track-divorce-no-break-up-race/> (1.12.2019).

⁶⁷ Patti S. v: Dutta A. (izd.), Schwab D. (izd.), Henrich D. (izd.), Gottwald P. (izd.), Löhnig M. (izd.), 2017, str. 114.

⁶⁸ Fast-track divorce, no break-up race, dostopno na URL: <https://www.boccadutri.com/fast-track-divorce-no-break-up-race/> (1.12.2019).

⁶⁹ Collaborative practice in Italy statutory law n. 162/2014, dostopno na URL: <https://www.angloitalianlaw.com/blog/family-law-collaborative-practice-in-italy-statutory-law-n-1622014/> (1.12.2019).

⁷⁰ Ferrer Riba J. v: Dutta A. (izd.), Schwab D. (izd.), Henrich D. (izd.), Gottwald P. (izd.), Löhnig M. (izd.), 2017, str. 121

enega zakonca) ne more razvezati.⁷¹ Izjemoma sodišče lahko takoj razveže zakonsko zvezo, brez čakanja na potek treh mesecev. Do te situacije pride, kadar obstajajo dokazi, da je ogroženo življenje, telesna ali moralna integriteta, svoboda ali spolna samoodločba zakonca, ki zahteva razvezo, ali njunih otrok. Glede teh ni nujno, da so skupni otroci. Lahko gre za otroke enega ali drugega zakonca iz morebitnih prejšnjih zakonskih zvez.⁷² V obeh primerih se zakonska zveza razveže v sodnem postopku s sodbo.⁷³

Zakonca se v Španiji lahko odločita tudi za ločitev. Gre za prenehanje življenjske skupnosti, kar v praksi pomeni, da zakonca ne živita več skupaj, zakonska zveza pa kljub temu ostane veljavna, dokler eden ali oba zakonca ne zahtevata njene razveze. Zakonska zveza je razvezana šele z odločbo o razvezi zakonske zveze.⁷⁴

V želji razbremeniti sodišča so v Španiji leta 2015 uzakonili dva nova načina razveze zakonske zveze. Odtlej je razveza možna pred notarjem ali sodnim uradnikom. Pogoja za to sta dva:

1. zakonca morata soglašati z razvezo in z vsemi posledicami razveze zakonske zveze.⁷⁵
2. zakonca ne smeta imeti skupnih mladoletnih otrok ali otrok s posebnimi potrebami, ki so ekonomsko odvisni od njiju. Če je žena noseča, drugih otrok pa nimata, je takšna izvensodna razveza zakonske zveze dopustna, saj zakon ne zahteva nobenih sporazumov glede še nerojenega otroka. Ti so možni šele po rojstvu otroka.

Če zgoraj navedena pogoja nista izpolnjena, bodisi ker med zakoncema obstaja določeno nestrinjanje bodisi ker imata skupne mladoletne ali vzdrževane otroke, morata zakonca razvezo zakonske zveze zahtevati v sodnem postopku.⁷⁶ Če izpolnjujeta oba zgoraj navedena pogoja, se morata odločiti, ali želita razvezo pred sodnim uradnikom ali notarjem. V praksi je za zakonca ugodnejši postopek pred notarjem, saj je manj formalen, lažje dostopen in

---

⁷¹ Spanish civil code, dostopno na URL: <http://derechocivil-ugr.es/attachments/article/45/spanish-civil-code.pdf> (10.1.2020)

⁷² Ferrer Riba J. v: Dutta A. (izd.), Schwab D. (izd.), Henrich D. (izd.), Gottwald P. (izd.), Löhnig M. (izd.), 2017, str. 121-122.

⁷³ Ferrer Riba J. v: Dutta A. (izd.), Schwab D. (izd.), Henrich D. (izd.), Gottwald P. (izd.), Löhnig M. (izd.), 2017, str. 128.

⁷⁴ Divorce – Spain, dostopno na URL: https://e-justice.europa.eu/content_divorce-45-es-maximizeMS_EJN-en.do?member=1 (1.12.2019)

⁷⁵ Sporazum zakoncev mora vsebovati sestavine, našete v 90. členu španskega Civilnega zakonika

⁷⁶ Ferrer Riba J. v: Dutta A. (izd.), Schwab D. (izd.), Henrich D. (izd.), Gottwald P. (izd.), Löhnig M. (izd.), 2017, str. 134.

hitrejši.⁷⁷ Sodni uradnik in notar morata prejete sporazume zakoncev pred potrditvijo pregledati, če njihova vsebina slučajno ni v nasprotju z javnim redom, moralo ali kogentnimi predpisi. Hkrati morata sodni uradnik in notar po lastni presoji oceniti, ali je sporazum zakoncev primeren ali pa morda pomeni resno škodo za enega od zakoncev ali za njegove otroke. Če ocenita sporazum kot neprimeren, ga zavrmeta. Zakonca morata sporne določbe v sporazumu spremeniti, sicer jima za doseg razveze preostane le sodna pot.⁷⁸ Španska ureditev izvensodne razveze zakonske zveze je zelo podobna slovenski, le da DZ pozna le sporazumno razvezo pred notarjem, ne pa pred sodnim uradnikom.

9. SKLEP

ZZZDR, ki se je uporabljal do aprila 2019, je bil v veljavi že več kot štirideset let. V zadnjem desetletju so si bili strokovnjaki enotni, da je skrajni čas za reformo, a so volivci zaradi nekaterih spornih določb nov zakon na referendumu vselej zavrnil. Leta 2017 je bil DZ vendarle sprejet, v celoti pa se je začel uporabljati dne 15. aprila 2019. Prinesel je veliko novosti, med drugimi je tudi začrtal nove smernice na področju razveze zakonske zveze. Obstoječa načina razveze, ki ju je poznal že ZZZDR, tj. sporazumno razvezo zakonske zveze ter razvezo zakonske zveze zaradi nevzdržnosti, DZ ni kaj dosti spreminjal. Ukinil je institut posvetovalnega razgovora pred CSD ter ga nadomestil s podobnim institutom predhodnega svetovanja, ki ga prav tako izvajajo strokovni delavci CSD. Hkrati z začetkom uporabe DZ je začel veljati ZNP-1. Tako sedaj v obeh postopkih razveze zakonske zveze pred sodiščem odloča sodišče v nepravdnem postopku. Pred tem so se namreč zakonski spori reševali na podlagi pravil ZPP. Sodišče o predlogu zakoncev za sporazumno razvezo zakonske zveze kot tudi o predlogu zakonca za razvezo zakonske zveze zaradi nevzdržnosti odloči s sklepom. Veliko večji korak kot s spremembami obstoječih načinov razveze je napravil DZ s povsem novim institutom sporazumne razveze zakonske zveze pred notarjem. Ta ni na voljo vsem zakoncem, temveč le tistim, ki nimajo skupnih otrok, nad katerimi izvršujejo starševsko skrb in se uspejo sporazumeti o vseh vprašanjih, ki se ob razvezi postavijo glede njiju. Notarji so tako dobili nekatere pristojnosti, ki so bile prej v rokah sodišča. Zakonska zveza se v postopku pred notarjem razveže, ko zakonca podpišeta notarski zapis sporazuma o razvezi zakonske

---

⁷⁷ Ferrer Riba J. v: Dutta A. (izd.), Schwab D. (izd.), Henrich D. (izd.), Gottwald P. (izd.), Löhnig M. (izd.), 2017, str. 135.

⁷⁸ Ferrer Riba J. v: Dutta A. (izd.), Schwab D. (izd.), Henrich D. (izd.), Gottwald P. (izd.), Löhnig M. (izd.), 2017, str. 139.

zveze. Takšen prenos pristojnosti na notarje ne bi smel vzbujati pomislekov o pravni varnosti. Notarji vendarle varujejo pravno državo in si prizadevajo k poštenosti in nepristranskosti, enako kot sodišče. Z uveljavitvijo sporazumne razveze zakonske zveze pred notarjem je zakonodajalec naredil pomemben korak naprej tudi v prizadevanju zmanjšati preobremenjenost družinskih sodišč.

Po razvezi zakonske zveze so še vedno lahko prisotna nekatera odprta vprašanja med zakoncema. Ta se pojavijo predvsem po koncu postopka razveze zakonske zveze zaradi nevzdržnosti, saj sodišče v tem postopku odloči s sklepom zgolj o razvezi zakonske zveze, o varstvu in vzgoji njunih otrok, njihovem preživljanju ter o njihovih stikih s starši. O ostalih vprašanjih, kot so denimo preživljanje nepreskrbljenega zakonca, delitev skupnega premoženja in vrnitev daril, se lahko zakonca sporazumeta v obliki notarskega zapisa. Če se ne moreta sporazumeti, morata ta vprašanja urediti v novem sodnem postopku.

Slovenija je z DZ in z možnostjo sporazumne razveze zakonske zveze pred notarjem dobila eno bolj sodobnih ureditev v Evropi. Nemška pravna ureditev denimo, po kateri se naš zakonodajalec sicer rad zgleduje, še vedno ureja samo sodni postopek razveze zakonske zveze. Drugače je, če se ozremo na države romanskega pravnega kroga. Zlasti Italija je v zadnjih letih zelo resno stopila na pot privatizaciji razveze zakonske zveze. Postopek razveze zakonske zveze pred sodiščem se v Italiji vse bolj omejuje le še na situacije, ko zakonca ne uspeeta skleniti sporazuma. Takšna rešitev, kljub hitrejšim postopkom, upravičeno vzbuja pomisleke o učinkovitem varovanju otrokove koristi. V Sloveniji DZ že od samega začetka poudarja zasledovanje načela otrokove koristi. Razvezo zakoncev s skupnimi otroki ohranja DZ v pristojnosti sodišča, s čimer je otrokovi koristi še naprej zagotovljeno učinkovito varstvo, hkrati pa omogoča zakoncem, ki nimajo otrok, nad katerimi izvajajo starševsko skrb, da se sporazumno razvežejo na preprostejši in hitrejši način pred notarjem.

10. SEZNAM LITERATURE

1. Novak B., Družinsko pravo. Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 2017;
2. Novak B., Družinski zakonik z uvodnimi pojasnili. Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 2018;
3. Novak B. (red.), Komentar Družinskega zakonika. Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana 2019;
4. Končina Peternel M., Pristojnosti notarjev po družinskem zakoniku. Notarski vestnik 11/2018, str. 9-21;
5. Feguš V., Sporazumna razveza pred notarjem. Notarski vestnik 12/2019, str. 70-74;
6. Tavčar Pasar M., Družinski zakonik: razveza zakonske zveze tudi pred notarjem. Notarski vestnik 12/2019, str. 61-63;
7. Dutta A. (izd.), Schwab D. (izd.), Henrich D. (izd.), Gottwald P. (izd.), Löhnig M. (izd.), Scheidung ohne Gericht?. Verlag Ernst Und Werner Gieseking GmbH, Bielefeld, 2017.

11. PRAVNI PREDPISI

1. Družinski zakonik (DZ), Uradni list RS, št. 15/17, 21/18, 22/19, 67/19;
2. Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (ZZZDR-UPB1), Uradni list RS, št. 69/04, 101/07, 90/11, 84/12, 82/15, 15/17, 30/18;
3. Zakon o pravnem postopku (ZPP-UPB3), Uradni list RS, št. 73/07, 45/08, 45/08, 111/08, 57/09, 12/10, 50/10, 107/10, 75/12, 40/13, 92/13, 10/14, 48/15, 6/17, 10/17, 16/19;
4. Zakon o nepravdnem postopku (ZNP-1), Uradni list RS, št. 16/19;
5. Zakon o notariatu (ZN-UPB3), Uradni list RS, št. 2/07, 33/07, 45/08, 91/13;
6. Zakon o matičnem registru (ZMatR-UPB2), Uradni list RS, št. 11/11, 67/19;
7. Zakon o izvršbi in zavarovanju (ZIZ-UPB4), Uradni list RS, št. 3/07, 93/07, 37/08, 45/08, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13, 45/14, 53/14, 58/14, 54/15, 76/15, 11/18, 53/19, 66/19;
8. Stvarnopravni zakonik (SPZ), Uradni list RS, št. 87/02, 91/13;
9. Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND), Uradni list RS, št. 16/08, 68/16, 54/17;
10. Pravilnik o izvajanju predhodnega svetovanja, Uradni list RS, št. 21/19;
11. Pravilnik o izvrševanju zakona o matičnem registru, Uradni list RS, št. 40/05, 69/09, 77/16.

12. SPLETNI VIRI

1. Osnovni podatki o sklenitvi zakonskih zvez, na URL:
https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/10_Dem_soc/10_Dem_soc__05_prebivalstvo__34_Poroke__05_05M10_poroke-SL/05M1002S.px/table/tableViewLayout2/ (1.12.2019);
2. Osnovni podatki in kazalniki o razvezah zakonskih zvez, na URL:
https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/10_Dem_soc/10_Dem_soc__05_prebivalstvo__36_Razveze__05_05M30_razveze-SL/05M3002S.px/table/tableViewLayout2/ (1.12.2019);
3. Sporazumna razveza zakonske zveze: kot sporazum sprtih zakoncev, na URL:
<https://www.odvetnica-zagar.si/sporazumna-razveza> (1.12.2019);
4. Sporazumna razveza, na URL: <https://nasodiscu.si/locitev#sporazumna-razveza> (1.12.2019);
5. Razveze zakonskih zvez brez otrok, na URL:
https://pxweb.stat.si/SiStatDb/pxweb/sl/10_Dem_soc/10_Dem_soc__05_prebivalstvo__36_Razveze__05_05M30_razveze-SL/05M3002S.px/table/tableViewLayout2/ (1.12.2019);
6. Bürgerliches Gesetzbuch (BGB), na URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/BJNR001950896.html> (10.1.2020);
7. Bei einer Scheidung kann die Dauer variieren, na URL:
<https://www.scheidung.org/scheidung-dauer/> (1.12.2019);
8. Divorce – Italy, na URL: https://e-justice.europa.eu/content_divorce-45-it-maximizeMS_EJN-en.do?member=1 (1.12.2019);
9. Fast-track divorce, no break-up race, na URL: <https://www.boccadutri.com/fast-track-divorce-no-break-up-race/> (1.12.2019);
10. Italian divorce, na URL: <https://www.boccadutri.com/italian-divorce/> (1.12.2019);
11. Collaborative practice in Italy statutory law n. 162/2014, na URL:
<https://www.angloitalianlaw.com/blog/family-law-collaborative-practice-in-italy-statutory-law-n-1622014/> (1.12.2019);
12. Spanish civil code, na URL: <http://derechocivil-ugr.es/attachments/article/45/spanish-civil-code.pdf> (10.1.2020);
13. Divorce – Spain, na URL: https://e-justice.europa.eu/content_divorce-45-es-maximizeMS_EJN-en.do?member=1 (1.12.2019).